

Wagner novi deželni glavar

Prvo dejanje: Apovnikov urad likvidiran

V petek, dne 19. aprila 1974, je izvolil koroški deželni zbor dosedanjega 1. namestnika deželnega glavarja Leopolda Wagnerja za novega deželnega glavarja. Glavarjev namestnik je postal Erwin Frühbauer, deželni svetnik pa poraženi celovski župan Auserwinkler.

Deželni glavar Wagner se je v svojem govoru bavil tudi z vprašanji slovenske narodnosti na Koroškem. Uvodoma je sicer naglasil, naj v politiki Koroške ne bo razlike med slovensko in nemško govorečimi ljudmi. Wagner hoče zato skrbeti za živitev notranje-koroškega dialoga in se je priznal k obveznostim, ki jih je sprejela zveza do koroških Slovencev. Ni mogel pa mimo stare fraze, da bo treba rešiti samo še malenkost nerešenih vprašanj, kot da ne bi vedel, da je odprto prav vse, od šolstva, mimo uradnega jezika pred sodišči in uradi pa tja do dvojezičnih napisov. Če

bo Wagner nasledil Simo tudi v kontaktnem komiteju na Dunaju, bo mogel resnico izvedeti tudi iz naših ust. Pa še posebnega koroščka se je lotil novi deželni glavar: ustvariti hoče tako imenovano koroško omizje, kjer naj bi sedeli in debatirali, pili in spet debatirali politiki, Slovenci in pa heimatdienstovci vseh barv. Le odločiti in predlagati vse, ti ne bodo smeli. „Politiko morajo delati stranke!“ je dekretiral Wagner in tudi na tiskovni konferenci, ki je istega dne sledila izjavi v deželnem zboru, ni znal razvozlati nesoglasij v nagovoru samem.

Predvsem značilna je bila tudi Wagnerjeva ugotovitev, da tako dolgo, kot so bili Slovenci pripravljani, da se vključijo v stranke, ni bilo problema občutiti na tako zgovoren način kakor danes. Značilna zaradi tega, ker je prvič vodja neke stranke tudi javno potrdil pravilnost sedanje politike koroških Slovencev, da postanemo tudi v de-

želi sami subjekti in pa tisti, ki odloča o svoji lastni politiki sam.

Deželni glavar je navzočim novinarjem iz cele Avstrije ponovno razlagal koncept SPÖ, da hoče v bodoče le skupno z ostalima dvema strankama (ÖVP in FPÖ) nadaljevati pot reševanja člena 7 avstrijske državne pogodbe. Prvi korak, ki ga je napravil zvest izpovedanim načelom pa tudi že dokazuje, v katero smer bodo šli vsi ti koraki: nekaj tednov pred svojim odhodom je dal izdelati Sima službeni nalog za novoustanovljeni urad pri koroški deželni vladi, katerega vodi višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik. Ta službeni nalog je sedanji deželni glavar Wagner zopet razveljavil. Dal bom novega, je izjavil na tiskovni konferenci, toda le po skupnem posvetu z avstrijsko ljudsko stranko. Že sedaj si moremo predstavljati, kakšna bo vsebina le-tega. Pozitivna vsekakor ne bo!

Franz Jonas umrl

Po dolgi in težki bolezni je v sredo, malo po polnoči v 75. letu starosti umrl zvezni predsednik Franz Jonas.

Zvezni predsednik Franz Jonas je navkljub težki bolezni od poletja lanskega leta sem opravljal svoje državniške posle vestno skoraj do zadnjega. Leta 1965 ga je ljudstvo izvolilo za državnega predsednika in je to funkcijo vodil skoraj devet let.

Po prepričanju socialist, je opravljal svoje visoke državniške posle vzvišeno, pravično, nadstrankarsko in nepristransko in v smislu od njega osebno ustvarjenega skupnega dela vseh dobromislečnih in demokratičnih sil v državi. Avstrijski volilci so to potrdili Franzu Jonasu, ko so ga leta 1971 izvolili ponovno za državnega poglavarja. Njegova poslovna doba bi se iztekla 1977.

Smrt zveznega predsednika Franza Jonasa ni le boleča za vse, ki so ga spoštovali kot človeka in prvega državljanca Avstrije, marveč nas je oropala izkušenj in državniške daljnovidnosti moža, katerega nepristransko dejanje in nehanje, bitje in žitje kot zvezni predsednik bo manjkalo avstrijski notranji politiki vprav sedaj.

SOŽALJE NARODNEGA SVETA

Narodni svet koroških Slovencev je naslovil na zveznega kanclerja dr. Brunu Kreiskyja te besede sožalja: „Narodni svet koroških Slovencev izreka Vam, spoštovani g. kancler, ob smrti našega spoštovanega državnega predsednika iskreno sožalje. Zveznega predsednika Franza Jonasa bomo ohranili kot velikega Avstrijca zmem v lepem spominu.“

Lubas und seine Slowenenfreundlichkeit

- Die Dinge sind in unserer Gemeinde nicht immer so, wie sie scheinen. Ihren wahren Charakter aufzudecken bleibt

- die Aufgabe demokratisch gesinnter und ● kritisch eingestellter Gemeindebürger.

JOSEF LUBAS,
Der Bürgermeister blickt in finstere Zukunft

Wenn man den Behauptungen des LAbg. Lubas, des Bürgermeisters von Eisenkappel-Vellach, Glauben schenkt, könnte man meinen, in unserer Gemeinde seien die Dinge in bester Ordnung. Die Wirklichkeit zeigt leider ein anderes Bild. Auch der Herr Bürgermeister hat „zwei Gesichter“. Einerseits gibt er vor, für die slowenischen Gemeindebürger sei bestens vorgesorgt, sie stünden sowieso im Genusse aller Rechte und würden mit Toleranz behandelt. Andererseits übt er sich im Diskriminieren.

Was nützt es oder wie glaubhaft klingt es überhaupt noch, wenn der Bürgermeister — samt seiner sozialistischen Fraktion (die in Eisenkappel bekanntlich die absolute Mehrheit besitzt) sich als slowenenfreundlich ausgibt, bei den Sitzungen des Gemeinderates aber slowenische Wortmeldungen am liebsten unterbinden möchte, indem er von den Mandataren der Gemeindegemeinschaft/Občinska volina skupnost Dolmetscherdienste verlangt. Für Lubas und Genossen bleibt in der gemischtsprachigen Gemeinde Eisenkappel-Vellach Deutsch die alleinige Amtssprache — trotz anderslautender gesetzlicher Bestimmungen.

Die Interessen der sozial schlechter gestellten Bevölkerungsschichten sind ein besonderes Anliegen der Gemeindegemeinschaft. Ihre Vertreter befürworteten daher bei der letzten Gemeinderatssitzung vom 17. April 1974 nicht nur den Antrag der ÖVP-Fraktion auf Ermäßigung des Kindergartenbeitrages für den Monat Dezember 1973 — sie plädierten darüber hinaus für einen ganzjährig ermäßigten Kindergartenbeitrag, da dem Kindergarten die Bedeutung einer Vorschule zukommt und die Eltern von Kindergartenbesuchern den Schülereltern in etwa gleichzustellen sind. Letzteres verschwieg der in der Kärntner Tageszeitung vom 21. 4. 1974 berichtende sozialistische GR Reinhard Popp; er war bei der letzten GR-Sitzung gar nicht anwesend.

Wenn bei Gemeinderatssitzungen neben Bürgermeister LAbg. Lubas andere SP-Mandatare sich nur äußerst selten zu Wort melden und seine Paradeslowenen innerhalb der SP-Fraktion nie ein slowenisches Wort über die Lippen bringen, läßt dies Zweifel (Nadaljevanje na 5. strani)

AVSTRIJA PRED OZN:

„Vse v najlepšem redu“

Pod tem naslovom prinašamo danes na 6. strani tekst tistega poročila republike Avstrije, ki ga je oddala pred odborom za odpravo rasne diskriminacije pri Organizaciji združenih narodov v New Yorku. Vsi odstavki poročila, ki se nanašajo na pravice slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti v Avstriji, smo objavili neskrajšane in v celoti. Avstrijski delegat je svoje poročilo pred OZN moral še ustmeno dopolniti, toda kljub temu se je zdelo poročilo prav zaradi odgovora Jugoslavije večini ostalih držav dokaj pomanjkljivo, zato so pozvali avstrijsko zvezno vlado, naj poročilo tekom tega leta dopolni in sporoči, kakšen je dejanski (!) položaj manjšin.

V prihodnjem NT bomo prinesli še tekst odgovora jugoslovanskega predstavnika Čalovskega.

Proti vsakemu ugotavljanju!

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sta na seji Koordinacijskega odbora dne 17. 4. 1974 razpravljala med drugim tudi o poročilih o intervenciji jugoslovanskega predstavnika Nasta Čalovskega v odboru OZN za odpravo vseh oblik rasne diskriminacije, češ da v nasprotju za avstrijskim poročilom slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji ne uživata vse pravne zaščite niti jima niso zagotovljeni tudi drugi pogoji za neoviran razvoj.

Obe osrednji organizaciji ugotavljata, da iznašanja jugoslovanskega predstavnika, kolikor so nam poznana iz časopisja, popolnoma odgovarjajo trenutni pravni in dejanski situaciji slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Z vsa odločnostjo odklanjata in zavračata iznašanje avstrijskega predstavnika, da v Avstriji ni narodnostnih manjšin, marveč obstojajo le verske in jezikovne manjšine. Vsemu svetu je vendar iz mednarodnih konferenc po prvi in drugi svetovni vojni poznano, da gre pri koroških Slovencih za narodnostno manjšino, ki od šestega stoletja avtohtono živi na svoji podedovani zemlji. Če je avstrijski delegat pskušal to svojo trditev utemeljevati s tem, da je v Avstriji težko ugotoviti etnično poreklo koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, je s tem hotel mednarodno javnost že v naprej pripraviti na naklepe naše države, da izvede tako imenovano ugotavljanje ali preštevanje manjšine, hkrati pa je s tem nehote pokazal na nevzdržno stanje v Avstriji, ki jezikovnim manjšinam onemogoča svobodno opredelitev za svoje narodnostno poreklo. Zato koroški Slovenci tudi dosledno odklanjajo vsakršno obliko ugotavljanja ali preštevanja naše narodnostne skupnosti.

Anfrage an den Herrn Landesamtsdirektor Hofrat Dr. Hauer

Der Staat bzw. das Land verleihen Dienst- und Auszeichnungstitel wie Oberschulrat, Wirklicher Hofrat, Direktor, Professor etc. Diese Titel dürfen nicht nur im Dienst, sondern auch privat unter Wahrung des Standesehrens geführt werden, soweit damit nicht offenkundig einseitig politischer, geschäftlicher oder sonstiger Mißbrauch getrieben wird.

Vor Jahren hat ein junger Lehrer ein privates Rundschreiben an Schülereltern versendet, worin er für die Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht eingetreten ist. Zu seinem Namen hatte dieser Lehrer noch seinen Titel prov. Volksschuldirektor hinzugefügt. Prompt hat die Kärntner Schulbehörde reagiert und die Verwendung von Titeln in solchen Privatschreiben verboten.

Der Pensionist Karl Stukovnik, der in seinen wiederlichen politischen Ergüssen in den einschlägigen Zeitungen immer wieder die slowenische Volksgruppe angreift und ihre Angehörigen als „gefährlich“ diffamiert (siehe die Aprilnummer der Kameradschaft), unterfertigt sich immer mit Oberschulrat. Und ein gewisser Dr. Franz Koschier — in den Märztagen 1938 übrigens

einer der eifrigsten Anschlußredner — hat z. B. in der PFÖ-Zeitung Kärntner Nachrichten vom 2. 3. 1974 zur Broschüre „Kärnten — ein Alarmzeichen“ seine konfusem Ansichten zur Broschüre von sich gegeben, was weiters bei ihm nicht verwunderlich ist.

Konferenca o manjšinah bo v Trstu

Na sedežu pokrajine Furlanije-Juljske krajine se je sestel pripravljalni odbor mednarodne konference o manjšinah. Na sestanku so sodelovali tudi nekateri člani znanstvenega odbora konference. Preučili so organizacijsko stanje mednarodnega zasedanja in se dogovorili za datume ter okvirni program.

Konferenca bo v Trstu v primerno urejenih prostorih pomorske postaje od 3. do 7. junija. (Prvotno bi morala biti konec maja.) Prisotni člani znanstvenega odbora: Jugoslovan dr. Vladimir Klemenčič, ravnatelj geografskega inštituta iz Ljubljane, Italijan Tullio De Mauro, Giuseppe Tramarollo, Manlio Udina, Arduino Agnelli in Raimondo Strassoldo so poročali o prispevku znanstvenikov in strokovnjakov, ki v študijskih komisijah pripravljajo osnovna poročila.

Predsednik pokrajine in predsednik pripravljalnega odbora mednarodne konference o manjšinah Michele Zanetti je podčrtal velik odmev konference po vsem svetu in še zlasti v evropskih državah. Zanetti je tudi sporočil, da so že napovedani številni in kvalificirani prispevki znanstvenikov in političnih predstavnikov večin in manjšin, ki bodo dali konferenci dejanski mednarodni značaj. Zagotovljena je prisotnost strokovnjakov in predstavnikov iz Jugoslavije, Ang-

Daß er aber in seiner politischen Polemik mit voller Kriegsbemalung als „Wirklicher Hofrat Prof. Dr. Franz Koschier“ auftritt, geht denn doch zu weit. Vielleicht belehrt die Kärntner Landesregierung die beiden Herren (und auch noch andere), wann sie mit ihren Titeln in der Öffentlichkeit nicht hausieren gehen dürfen. Übrigens wäre es interessant zu erfahren, wann Dr. Koschier nach 1945 wieder zu seinem Professortitel gekommen ist.

lije, Francije, Nemčije, Avstrije, Švice, Združenih držav Amerike, Danske, skandinavskih držav, Belgije, Holandske in italijanskih strokovnjakov in predstavnikov. (Kot je znano, je naš list že večkrat precej podrobno poročal o pripravah mednarodne konference o manjšinah; op. ured.)

... IN V GORICI

Pokrajinska uprava v Gorici bo 18. maja priredila v pokrajinski dvorani konferenco o manjšinskih vprašanjih. Ta konferenca bo služila za diskusijo o pripravi širše konference o manjšinah, ki bo v Trstu v začetku junija, kot pišemo zgoraj. Zadevni sklep je sprejel ožji pokrajinski odbor lani 31. oktobra. Predsednik dr. Chientaroli je ob tej priložnosti dejal, da je odbor sklenil dati nalogo mednarodnemu zavodu za sociologijo v Gorici — ISIG, naj ta pripravi zadevno dokumentacijo in dve osnovni poročili. Prvo naj zadeva sociološke aspekte slovenske manjšine na Goriškem, drugo pa juridične in administrativne aspekte. Okrog teh dveh poročil, naj bi se razvila diskusija. Prvotno, je še dejal predsednik pokrajine, so mislili, da bo konferenca v Gorici trajala 2 dni, sedaj pa so čas trajanja skrčili samo na en dan, in sicer na soboto, 18. maja.

Zbor partizanov zavrnil Kirchschrägerjevo izjavo

V Ljubljani je bil te dni občni zbor koroških partizanov, to je borcev, ki so se za časa druge svetovne vojne borili na Koroškem. Za predsednika te zveze je bil ponovno izvoljen Pavel Žaucer-Matjaž. Zbor se je pečal zlasti z izjavo avstrijskega zunanjega ministra dr. Rudolfa Kirchschrägerja, ki je dejal, da na avstrijskem delu koroškega ozemlja ni bilo partizanske dejavnosti. Zbor je to trditev odločno odklonil in nakazal žrtve, ki jih je partizanska dejavnost na avstrijskem ozemlju utrpela, ker je samo na koroških pokopališčih pokopanih okoli 500 borcev in je že aprila 1943 bilo na Dunaju obglavljenih 13 borcev iz Sel in Železne Kaple.

To so dejstva, ki jih ni mogoče zanikati in je bil protest partizanskega zbora proti izjavi avstrijskega zunanjega ministra upravičen in potreben.

Temu protestu zbora partizanov v Ljubljani se je pridružila tudi Zveza koroških partizanov s predsednikom Prušnikom, ki je trditev avstrijskega zunanjega ministra odločno zavrnila.

Slovenska skupnost: Londonski sporazum naj se uresniči

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je pred kratkim obravnaval vprašanje zadnjega razvoja odnosov med Italijo in Jugoslavijo po nedavnih izmenjavah diplomatskih not v zvezi z ozemljem in mejami nekdanje cone B.

Izhajajoč s stališča, da bi od zaostrite sosednima državama največjo škodo imelo celotno obmejno prebivalstvo in Slovenci še posebej, Slovenska skupnost meni, da je treba v vsakem primeru ohraniti v zadnjih desetletjih vzpostavljeno obojestransko sodelovanje na vseh ravneh in področjih. Poslabšanje odnosov bi prvi in najbolj občutili

Slovenci kot skupnost in kot posamezniki, kajti po izredno burni povojni dobi v zvezi z določevanjem meja med Italijo in Jugoslavijo želijo Slovenci živeti v miru in s tem prispevati k nadaljnjemu sožitju in k vsestranskemu napredku svoje ožje in širše skupnosti, v okviru katere živijo.

Dosedanje izkušnje nesporno dokazujejo, da sedanja rešitev ustreza interesom obeh prizadetih držav, obeh tu živečih narodov Slovencev in Italijanov ter miru v Evropi.

Zaradi tega ima Slovenska skupnost za potrebno poudariti svoje stališče do seda-

njeja političnega trenutka, saj zadeva posebno Slovence. V tej luči ne more razumeti molka velikih italijanskih strank, ki v svojih programih zatrjujejo, da nočejo ščititi interesov Slovencev.

Slovenska skupnost to poudarja ne zaradi polemike, temveč iz globokega prepričanja, da ne bi smele politične stranke, ki vabijo ali družijo v svojih vrstah Slovence, tako hladno in neprizadeto mimo problema meje med obema državama, kakor jo določa Londonski sporazum s priključenim Posebnim statutom o pravicah narodnih manjšin.

Končno Slovenska skupnost opozarja, da prav ta zadnji primer zadržanja velikih vsedržavnih italijanskih strank do problema, ki tako živo zadeva nadaljnji razvoj zamejskih Slovencev, dovolj zgovorno potrjuje upravičenost samostojnega političnega nastopanja narodnostne manjšine. Vključevanje v velike državne stranke daje sicer videz velike odprtosti, toda v odločilnih trenutkih nas te pustijo na cedilu, kot dokazujejo razmere pri nas in tudi na Koroškem.

KRATKE VESTI

KANADA OSTANE V NATO

Prihodnji sestanek predstavnikov Atlantske zveze bo meseca junija v Kanadi. S tem hoče NATO ugoditi željam kanadske zvezne vlade, ki je dobila vtis, da NATO skoraj ignorira Kanado, ko obravnava odnose s Severno Ameriko. NATO upošteva samo Združene države. V svojem govoru po televiziji je predsednik kanadske zvezne vlade Trudeau branil odločitev vlade, da Kanada ostane še naprej v NATO. Po njegovem mnenju se Kanada ne more nasloniti samo na Združene države Amerike. Sama se tudi ne more braniti, ker bi jo stalo orožje preveč. Zato je bolje, da ostane v Atlantski zvezi še naprej.

MOSKVA PROTI ODLOŽITVI NIXONOVEGA OBISKA

Sovjetska agencija „TASS“ polemizira z ameriškim senatorjem Buckleyem, ki je izrazil mnenje, da bi predsednik Nixon odložil svoj obisk v Sovjetski zvezi. Domnevajo, da bi do tega obiska prišlo poleti. Po senatorjevem mnenju bi bil v tem trenutku Nixonov obisk brezpomemben, ker Sovjetska zveza ne kaže volje, da bi popustila pri pogajanjih za omejitve strateškega orožja (SALT II). „TASS“ pripominja, da sodijo pogajanja o omejevanju strateške oborožitve med najtežje mednarodne pogovore. Ko se senator Buckley zavzema za odložitev Nixonovega obiska, dela to po mnenju agencije „TASS“ sporazumno z ameriškiimi „sokoli“ — nasprotniki zblizevanja s Sovjetsko zvezo.

Zavestni Avstrijci - zavestni prijatelji Slovencev

gleiche Größen können aneinander gemessen werden.

Daß Ethnos und Staatsbewußtsein auch für die Kärntner Slowenen der Ersten Republik wenigstens unterschwellig Alternativen waren, darf angesichts der zentripetalen und unösterreichischen Kraftfelder nicht wundernehmen. Steinacher, der Ideologe des Kärntner Abwehrkampfes, schreibt noch einige Jahrzehnte später: Deutschland durften wir nicht rufen, Österreich wollten wir nicht rufen, so wurde unser Kampf eben Kärnten. Das haben wohl auch, in den Jahren 1918 bis 1920, jene Kärntner slowenischer Zunge begriffen, die für Südslawien gestimmt haben, weil ihnen Laibach immer noch näher war als Frankfurt, das in dunkler historischer Erinnerung aus dem Jahre 1848 fortlebte. Auch das muß einmal klar ausgesprochen werden.

Was will das besagen? Eine Gruppe von Menschen, die eine andere als die tragende Staatssprache als Muttersprache spricht, gerät unter das Gravitationsgesetz der funktionellen Frage von Erhaltung und Garantie eigenen Wesens. Das Bekenntnis zum Staat, zur Konsensualnation ist eine Funktion der Befriedung und Geborgenheit, die eben dieser Staat anzubieten hat. Zu groß sind die Belastungen der Vergangenheit, als daß das Bekenntnis zur Nation darauf begründbar wäre. Die ganze Problematik öffnet sich uns in Csokors „3. November 1918“. Darin lebt die Resignation ebenso wie das Revoluzzertum und die Hoffnung auf neues Beginnen.

Nationsbekenntnis als Verheißung

Die Hoffnung ist es vor allem, die das bewußte Ja des Kärntner Slowenen zur österreichischen Nation rechtfertigt. Den 26. Oktober als den Nationalfeiertag der Hoffnung bezeichnete das Or-

gan der christlich orientierten Kärntner Slowenen „Naš tednik“ in einem Leitartikel im Jahre 1968.

Die Zukunft allein ist das Entscheidende. Die Vergangenheit ist zu sehr belastet durch die Nichterfüllung von Versprechungen (feierliche Erklärung des Kärntner Landtages, den Kärntner Slowenen für alle Zukunft ihre kulturellen Eigenheiten zu garantieren) und Verpflichtungen (Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrages). Die immerwährende Neutralität ist die neue staatstragende Idee, die auf dem Österreichischen Staatsvertrag und daher auch auf dem Artikel 7 fußt; darin sehen die Kärntner Slowenen mit Recht ihre Magna Charta. Zu diesem Österreich können und wollen auch die Kärntner Slowenen mit vollem Herzen ja sagen.

Das Janusgesicht des Österreichers, das deutschnationale, antijüdische und gegen Anderssprachige gerichtete und präpotente Gehaben auf der einen und das bewußt auf den Staat und seine traditionellen Kraftlinien bauende, aufgeschlossene sowie tolerante Österreich auf der anderen Seite, hat Integrationsprozesse im guten Sinne gehemmt, dafür aber Assimilationsprozesse gefördert.

Deutschnationaler Landeschauvinismus

In Kärnten ist man immer noch ein wenig skeptisch, wenn man zwar zum österreichischen Nationalfeiertag die Flagge an seinem Hause hißt, den 10. Oktober mit seinem immer noch lebendigen Blut- und Bodenmythos (was sich am augenscheinlichsten in der 3. Blut[kata]strophe des Kärntner Heimatliedes dokumentiert) aber unbeflaggt vorüberziehen läßt. Allein das Stadtbild von Klagenfurt spricht hier eine beredte Sprache, wenn man diese beiden Tage miteinander vergleicht.

Während die Demonstration der Kärntner Slowenen und der ihnen wohlgesinnten Kräfte am Vorabend des Nationalfeiertages 1973 mit der österreichischen Bundeshymne ausklang, kann man bei geifernden Heimatdienstfeiern immer nur die Kärntner Landes hymne hören.

Im oben erwähnten Leitartikel in „Naš tednik“ schreibt der Kommentator: „Daß das Bewußtsein der Eigenständigkeit des österreichischen Menschen und dessen Recht auf Bestand seines Staates in den Österreichern tiefe Wurzeln schlagen möge, ist die vornehmste Aufgabe des österreichischen Nationalfeiertages.“

An ihren Taten werden wir sie erkennen

Der wirklich konstruktive und echt zukunftsweisende Weg Österreichs ist und bleibt die auf dem Staatsvertrag aufbauende und aus leidvoller Vergangenheit entsprungene Neutralität. Ihr fühlen sich auch die Kärntner slowenischer Zunge zutiefst verpflichtet. Der Konsens aller, die diesen Staat und seine nationale Wesenheit bejahen, wird in Hinkunft allerdings, was die Kärntner Slowenen betrifft, durch eine großmütige Erfüllung von Versprechungen und Verpflichtungen gefestigt und untermauert werden müssen.

Der Kärntner Slowene wird dann vollauf überzeugt sein, was jetzt nicht immer und zu jeder gilt: daß Bekenntnis zur Nation und nationales Bekenntnis zum Ethnos nicht einander ausschließende Größen und Werte, sondern zwei menschliche Verhaltensrichtungen und Überzeugungen ein und derselben Geisteshaltung sind.

* Der Autor ist Dr. phil., Prof. am Bundesrealgymnasium für Slowenen in Klagenfurt, Vizepräsident des Rates der Kärntner Slowenen.

Te dni prireja Avstrijski nacionalni inštitut na Dunaju poseben kongres v Melku o temi „Oblikovanje avstrijskega nacionalnega praznika — izkušnje, razočaranja, alternative.“ Kako resno jemlje ta ustanova dvojezičnost Koroške in Gradišanske — njen predsednik dr. Walter Jambor je že večkrat s tehničnimi prispevki dokazal svojo naklonjenost koroškimi Slovencev — izpričuje dejstvo, da je za otvoritev simpozija zapel gostom dobrodošlico tudi poseben oktet s Koroške, ki ga vodi prof. Jožko Kovačič.

Za Narodni svet koroških Slovencev se je simpozija udeležil dr. Reginald Vosperek, ki je v zadnji številki revije „Die Republik“ (izdaja jo Avstr. nacionalni inštitut) prispeval poseben članek o razmerju koroških Slovencev do avstrijske nacionalne zamisli. Članek prinašamo v celoti.

REGINALD VOSPERNIK*)

Anmerkungen zum österreichischen Nationalfeiertag aus der Sicht der slowenischsprachigen Kärntners:

BEKENNTNIS ZUR NATION ODER NATIONALES BEKENNTNIS ZUM ETHNOS? Historische Hypothesen

Wer in Österreich „national“ sagt, denkt an „deutschnational“. Das ist eine Fehlassociation, die aus lange gehegten und gehüteten Hypothesen entspringt, aus der noch immer nicht gänzlich saldierten Konkursmasse der Denkungsort von 1918 und 1938.

Das, was sich etwas provokant im Titel dieser Überlegungen als Alternative anbietet, ist keine Alternative — oder sollte es nicht sein. Nur

KAPLAN ČEDERMAC:

KRVAV DROBEC NAŠE ZGODOVINE, NE PA BOJNI PRAPOR ŠOVINIZMA

V nekem intervjuju je France Bevk izjavil, da se najbolj veseli tistih del, „ki kažejo pravi obraz življenja“ in ki jim v tem pogledu ne more ničesar odrekati. In kot primer takih del je najprej omenil „Kaplana Martina Čedermaca“.

Ni dvoma, da mu je bila ta knjiga najbolj pri srcu, saj je ubrano utelešala njegove prav tako umetniške kot človeške nazore. France Bevk je bil namreč pisatelj, v katerem ni bilo jasne meje med umetnikom in človekom. Učil se je, kot je sam pravil, „od življenja“ in od življenja se je naučil tudi grenke zgodbe o beneškoslovenskem kaplanu Martinu Čedermacu. Zato je njegovo zadnjo pridigo začutil v srcu kot „svojo“ pridigo, namenjeno „svojim“ zatiranim rojakom: „Toda prosim vas, le eno vas prosim, rotim vas, oklepajte se svojega jezika s prav tako ljubeznijo kot svoje zemlje! Ne dajte si ga vzeti, ne pretrgajte vezi z Bogom! Čuvajte ga v svojih domovih kot lučko, da ne ugasne! Pride dan, ko ga bo usoda zopet povečala. Pride, zakaj Bog je pravičen, le v njega zaupajmo. Tisti, ki so bili ponižani, bodo povišani...“

Prav ta tesna povezanost Bevkove umetnosti z realnim življenjem je v umetniškem vodstvu našega gledališča vzbudila pomisleke, ko je že pred mnogimi leti razpolagalo z Grabnarjevo dramatisacijo Martina Čedermaca. Pirandello je trdil, da je umetnost močnejša in stvarnejša od življenja, toda v primeru Bevkovega Čedermaca je bilo, vsaj tedaj, življenje močnejše in stvarnejše od umetnosti. Zato je obstajala nevarnost, da bi gledalci tolmačili odsko realizacijo Bevkovega dela skoraj izključno preko svojih grenkih in žgočih narodnih izkušenj in ob tem ne cenili dovolj pesniške moči in preroške jasnovidnosti, ki je v besedilu. Še zlasti ne, ker se čas — če pomislimo na politično vzdušje pri nas v zgodnjih šestdesetih letih — niso toliko izboljšali, da bi lik Martina Čedermaca lahko spregovoril le kot simbol trpke, a zavedno zakopane, čeprav ne pozabljene preteklosti. Seveda bi tudi pred, recimo, desetimi leti Grabnarjeva dramatisacija imela določen smisel. Šlo pa bi najbrž za smisel, ki ga Bevk kot človek in kot umetnik ni hotel dati svojemu delu, v katerem je videl predvsem krvav drobec naše zgodovine, ne pa bojni prapor šovinizma.

V tem je iskati glavni razlog, katerega je Grabnarjeva dramatisacija morala tako dolgo čakati, da doživi uprizoritev na našem odru. Držali smo jo dolgo let v predalu, da bi jo lahko ob pravem času predstavili gledalcem v polni luči, osvetljeno z vseh strani in izven obsega vsakršne enostranske interpretacije. Odmev predstave bo povedal, če je bila ocena narodnega trenutka pravilna. Od našega sedanjega odnosa do Martina Čedermaca je namreč v glavnem odvisna učinkovitost pesniškega in ne samo rodoljubnega sporočila, ki je v življenjski usodi beneško slovenskega duhovnika.

Josip Tavčar

AVSTRIJSKA DVOJICA ZMAGOVALEC NA PLESIŠČU

Poklicna plesalca Inge in Hans-Peter Fischer iz Salzburga sta na svetovnem prvenstvu v Hamburgu zmagala na najtežjem plesnem turnirju „World Cup 74“. Tudi v tem najtežjem plesnem tekmovanju sveta, ki je zahteval nepretrgano tekmovanje vseh desetih plesov turnirja, sta se Avstrijca po-

kazala kot najboljša profesionalna plesalca na svetu.

Inge in Hans-Peter Fischer, ki sta svetovna prvaka tudi v latinskoameriških plesih, sta si lani prvič priborila ta dragoceni pokal.

Darujte za tiskovni sklad!

LEV DETELA:

(1. nadaljevanje)

O koroškem literarnem samorastništvu, njegovih težavah in možnostih

Taka provinca je eno samo praznovanje samozadostnosti. To je povečevanje družbeno že potrjenega, prikrojenega in prirezanega, ki se mu moreš prilagoditi brez posebnega truda in strahu.

Taka provinca misli, da so drugi provinca. Taka provinca ne postavlja vprašanj in ne odgovarja. Taka provinca že vse ve in ne pričakuje rešitev. Taka provinca je že muzej.

Ni čudno, da je pomenila Prežihova literatura sodni proces tako pojmovanemu provincialnemu.

To ni bila uradna provincialna literatura, zakaj tista nima poslušalca za aktualna življenjska vprašanja, tista zastira resnična vprašanja in resnične probleme v idealizirane literarne umike. Prežihova literatura pomeni PREMAGANJE provincialnega, saj je porušila provincialno samozadostnost.

Tozadevno pomeni Prežihova literatura, ki se je kritično osvobodila najrazličnejših prilagoditev, ki je vztrajala v boju proti provincialnim samozadostnostim, novo MOŽNOST literarnega izraza iz province: kritično in poglobljeno kulturno emancipacijo.

Slovenska koroška vrženost v provinco je tudi vrženost v nemška koroška kulturna področja, ki velikokrat nikakor ne presegajo provincialne samozadostnosti, temveč nasprotno: prav tičijo v njej!

Analiza nemškega kulturnega dogajanja na Koroškem bi dokazala, da to velikokrat ni razvilo kake posebno visoke duhovne atmosfere, ki bi bistveno v humanističnem smislu prosvetlila širše kulturne sloje. Ta nemška — in še prej latinska — kulturna dejavnost je bila omejena na kulturne krožke, od katerih so mnogi zgolj električno ponavljali tisto, kar je nemška kultura razvila že drugod. Res je znanih nekaj literarnih imen, ki so delovala v nemščini ali latinščini na Koroškem, na primer srednjeveški viteški pesnik Heinrich von dem Türlin, mojster epov „Plašč“ in „Krona“, osojski opat Virgilius Gleibenberg, baročni pesnik „MEDICINE PROTI MELANHOLIJI“ in „BOLESLAVA II., SPOKORJENEGA POLJSKEGA KRALJA“, potem razsvetlenski benediktinski opat Anzelm von Edling, avtor iger in satiričnih in burlesknih pesnitev v načinu prosvetlenskega časa. Vendar vsi ti, morda še najmanj Gleibenberg, niso prekoračili

JESENI:

Kulturno srečanje „Alpe - Jadran“

V Trstu so delegacije Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine pred kratkim dokončno izdelale program tretjega kulturnega srečanja Alpe-Jadran. (Naš list je že pred časom o tem poročal, št. 4/74.) Prihodnje srečanje bo obsegalo gledališke predstave, koncerte simfonične in polifonske glasbe ter simpozij na temo »Gledališče v Avstriji, Sloveniji in Italiji od leta 1945 do danes.«

Posvetovanju je predsedoval deželni odbornik za šolstvo in prosveto Dal Mas. V koroški delegaciji so bili načelnik oddelka za kulturo pri deželni vladi dr. Günter Mittergradnegger, podnačelnik oddelka za kulturo deželne vlade Ingo Zlamal in upravni ravnatelj celovškega Mestnega gledališča Adolf Jellitsch. Slovensko delegacijo so sestavljali podtajnik za šolstvo in prosveto v IS SR Slovenije Andrej Ujčič, tajnik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Štefan Blažič in svetnik na tajništvu za šolstvo in prosveto Dušan Tomše. V delegaciji Furlanije-Juljske krajine so poleg odbornika Dal Masa bili predsednik občinskega gledališča Verdi Cesare, intendant prof. De Ferra in umetniški vodja De Banfield in drugi.

Kulturno srečanje Alpe-Jadran — kot je poudaril odbornik Dal Mas — pomeni najbolj kvalificiran in najpomembnejši moment v kulturnem sodelovanju med tremi deželami. Tretje srečanje bo v prvi polovici oktobra v Vidmu, Pordenonu in Trstu. Prvo srečanje je bilo leta 1972 v Celovcu, v lanskem oktobru je sledilo drugo v Ljubljani, tretje pa naj bi se prebilo izven dozidaj splošnih okvirov in naj bi dobilo pečat specializacije. Vodilna tema letošnjega srečanja — gledališče včeraj in danes v majhnih deželah — je bila izbrana v prepričanju, da bo s tem moč izpeljati učinkovito vlogo kulturnega posredovanja. Namen torej ni bil zožiti pogovora kulturnih izmenjav.

Okvirni program predvideva gledališki večer v Trstu, ki bo obsegal tri dramske predstave. Vsaka dežela bo zastopana z eno dejanko ali pa z odlomki enega samega dela. Simfonični in zborovski koncerti bodo v Vidmu, in sicer v športni palači in v stolnici. Predvideni program obsega glasbena in zborovska dela vseh treh dežel.

Sodelovali bodo Drama slovenskega na-

VELIKA UDELEŽBA MLADIH GLASBENIKOV

Za mednarodno glasbeno tekmovanje „Čajkovski“, ki bo v juniju v Moskvi, se je že prijavilo kakih 300 pianistov, violinistov, violončelistov in pevcev iz 38 držav. Takšna tekmovanja mladih muzikov so v Moskvi že od leta 1958, vendar je letošnje peto po vrsti hkrati tudi najbolj množično. Namen tega tekmovanja je odkrivanje nadarjenih izvajalcev in populariziranje progresivne glasbe med mladimi. V mednarodni žiriji, ki bo ocenjevala tekmovalce, so slavna imena, med drugimi tudi tenorist Mario del Monaco.

rodnega gledališča in ljubljanska Opera, Mestno gledališče v Celovcu, Stalno gledališče Furlanije-Juljske krajine, Mestno gledališče iz Trsta in italijansko gledališče z Reke. Simpozij o gledališču od leta 1954 do danes, na katerem bodo poleg političnih in upravnih predstavnikov, sodelovali kulturniki in gledališčniki in kritiki, bo v Pordenonu.

„Kaplan Martin Čedermac“

Scena: Edvard Zajc
Kostumi: Marija Viduova
Glasba: Ivan Mignozzi
Režija: Mario Uršič

Kaplan Martin Čedermac Stane Raztresen
Katina, njegova sestra Zlata Rodoškova
Poročnik — fašist
Prefekt v Čedadu Anton Petje
Nadškof v Vidmu
Žef Klinjon,

brezposelni gizdalin Stane Starešinič
Vanc Rakar, kovač Alojz Milič
Breškon, kmet Danilo Turk
Breškonka, njegova žena Mira Sardočeva
Mjutka, njena nečakinja Miranda Caharija
Birtič, kmet Joško Lukeš
Birtička, njegova žena Bogdana Bratuževa
Potokar, starejši kaplan Rado Nakrs
Skubin, mlajši kaplan Livij Bogatec
Španjot, duhovnik Adrijan Rustja
Jeremija, duhovnik Silvij Kobal
Mati Martina Čedermaca Leli Nakrstova

Inspiciant Dušan Jazbec
Električar Edo Petaros
Šepetalka Silva Raztresenova
Odrski mojster Jože Sedmak
Odrska delavca Ferdo Kokošar
Enij Reinhart
Garderoberka Gracijela Sedmak

polmesečnika JUNO-KÄRNTEN, v katerem je Anton Gitschthaler takorekoč brez mere za okus in brez selekcije objavljaval vse, kar je tisti čas na Koroškem v nemščini rimalo in črkovalo. Polmesečnik je zagovarjal nekaj koroški liberalizem in se je zavzemal za tehnični napredek v deželi. Po drugi strani pa je treba poudariti, da je bil močno nemško nacionalno obravnan.

V tem času je slovenski kulturni razvoj na Koroškem dosegel tiste zavirljive vrhove, ki jih predstavljajo Anton Janežič s svojimi literarnimi in političnimi publikacijami „SLOVENSKA ČBELA“, „SLOVENSKI GLASNIK“, Andrej Einspieler, ki je 1852 skupaj s škofom Slomškom ustanovil celovško Mohorjevo družbo, urednik ŠOLSKEGA PRIJATELJA, PRIJATELJA in SLOVENSKEGA PRIJATELJA, a tudi nemško pisanih glasil STIMMEN AUS INNERÖSTERREICH, KÄRNTNER BLATT, KÄRNTNER VOLKSSTIMME. Leta 1865 je ustanovil SLOVENCA z motom Živi, živi duh slovenski, živi večno... Leta 1867 je časopis prenehal izhajati. Tudi v glasilu MIR, ki ga je začel izdajati leta 1882, se je Einspieler vneto boril za narodne pravice koroških Slovencev, a nikakor ne v protidržavnem in protiavtarijskem smislu, temveč v smislu humanitarne tolerance in strpnega prosvetljenstva, ki ga je nekoč hotel v to državo prinesiti Jožef II. Dr. Jakob Sket je na koroških tleh izdajal literarni časopis KRES, ki je izhajal v Celovcu od 1881 do 1886.

(Dalje prihodnjic)

Slovesna počastitev Wernerja Berga ob njegovi 70-letnici

Poročali smo že v prejšnji številki Našega tednika, da je 11. aprila praznoval slovit likovni umetnik Werner Berg sedemdesetletnico svojega življenja. V ta namen so se koroški Slovenci v Domu v Tinjah pretekli teden na intimni proslavi na svečan način spomnili tega jubileja. Prireditelj je bil: Dom v Tinjah, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza.

V prisotnosti jugoslovanskega generalnega konzula g. Bojana Lubeja, ter poli-

taten es jedoch nicht als Außenstehender, schon gar nicht als Vertreter des Herrenvolkes von Germaniens Gnaden, das Ihnen 1935 sogar eine Kollektivausstellung gesperrt und 28 Bilder beschlagnahmt hatte. Sie taten es als Integrierter, als ein Hiesiger, als einer, der sich immer mehr in diese Landschaft, ihre Menschen, ihre Bräuche, ihre Lebens- und Gemütsart hineinlebt, sie liebgewonnen und angenommen hat. So sehr liebgewonnen und angenom-

licher Wertschätzung und Liebe über alle sozialen und nationalen Grenzen hinweg, als ein seltenes Beispiel des wundersamen Geschehens, wie es Friedrich Perkonig in der Geschichte von der miteinander verschlungenen Eiche und Linde schildert. Man könnte es eine Ironie des Schicksals nennen, daß die Eiche weit her von den Ufern des Rheins kommen mußte, um die Kärntner Linde liebzugewinnen.

Po govoru in čestitkah g. dr. Francija Zwittera, je Prosvetna zveza podelila likovnemu umetniku Wernerju Bergu odličje „Drabosnjakovo priznanje“.

Da pa bi bila celotna slovesnost bolj pestra, je program večera oplešal s svojim krasnim petjem mešani zbor „Danica“ iz

tičnih in kulturnih predstavnikov koroških Slovencev so slavnostni govorniki: rektor doma g. Jože Kopeinig, predsednik Krščanske kulturne zveze g. Lovro Kaselj in predsednik nadzornega odbora Slovenske prosvetne zveze g. odvetnik dr. Franci Zwitter, povedali nekaj o življenju Wernerja Berga kot velikega prijatelja koroških Slovencev.

Po pozdravu in nagovoru rektorja g. Jožeta Kopeiniga, je predsednik Krščanske kulturne zveze g. Lovro Kaselj čestital Wernerju Bergu k njegovemu jubileju: sedemdesetletnici, v svojem govoru pa je med drugim dejal tele pomembne besede:

»Es wäre vermessen, wollte ich als Laie eine kunstkritische Würdigung Ihrer Gemälde und Holzschnitte wagen. Wenn ich aber dennoch als stiller Verehrer und Bewunderer Ihrer Schöpfungen seit Ihrer ersten Ausstellung bei Kleinmayr am Alten Platz etwas dazu sagen darf, dann ist es die summarische Feststellung, daß Sie mit Ihren Kunstwerken Ihrer südkärntner Wahlheimat ein einmalig wertvolles Denkmal geschaffen haben, wie sich eines ähnlichen wohl kaum eine rühmen kann. Sie

men, daß er für diese Menschen sogar auf die Barrikaden ging und sich dadurch dem Spott und Haß unbelehrbarer »Gwandpatrioten« aussetzte.

So wie Sie unserer Landschaft und unseren Menschen ein bleibendes Denkmal gesetzt haben, werden auch Sie im Bewußtsein unseres Volkes immerfort Ihren Platz haben als ein lebendiges Denkmal brüder-

men, daß er für diese Menschen sogar auf die Barrikaden ging und sich dadurch dem Spott und Haß unbelehrbarer »Gwandpatrioten« aussetzte.

Lepo, sončno in domače je bilo v njenem domu, na zelenem hribu, med gozdovi, med rožami, med večno pesmijo ptičkov in sapic, z razgledom na Peco in gorovje.

Zato je Lonca znala s smehljajem pozdraviti prijatelje, sosede, goste. V njeni kuhinji se je razvil topel, domač razgovor. Zadišala je dobra kava, da je poživila srca. Znala je naliti v kozarce dobrega mošta, da je zacingljaj. Tako je zdrav, prijateljski smeh prebudil tihe, o davnih časih sanjajoče stene, ki so leta in leta srkale vase pristno lepo domačo besedo in pesem. Iz hiše, kjer so v oknih cvetele begonije, nageljni in je zelenel in dišal rožmarin, roženkravt in muškat, si odnesel idilo zdravega kmečkega doma in prave slovenske gostoljubnosti. Pa tudi kulture, saj si v kotu za mizo videl naše liste, Mohorjeve in druge knjige, zato smo radi zahajali v njen pravljčni in obenem resnično slovensko-kmečki dom.

Lonci življenje z bridkimi trenutki in razočaranji ni prizanašalo. Vemo, da ji je srce

Št. Vida v Podjuni, ki je zapel tele pesmi: Sebastiana Bacha „Freundschaft“, Devovo „Stoji hartelc“, Aljažovo „Ujetega ptiča tožba“ (po verzih Simona Gregorčiča) in prav tako Aljažovo „Pod trto bivam zdaj“ (Simon Gregorčič).

Ob tej priliki je ta večer tudi jubilan Werner Berg sam razstavljal nekaj svojih najnovejših stvaritev. B. L.

Šopek na grob Lonci Kolenik

krvavilo ob izgubi brata Vojteha, ki ga je vzela nacistična vojna fronta. In še posebej ob izgubi brata Lojza, ki so ga nacisti ubili na pravi živalski način. O Lonca je vse to znala razumeti in položiti — na pravi žrtvenik. Tako je znala tudi svojo neozdravljivo bolezen povzdigniti kot žrtev Bogu — za nas vse, in za dom. Vdana v voljo božjo je napovedala: „Na Jožefovo bom umrla.“

Umrla je res na Jožefovo, v bolnici v Wolfsbergu. Pogreb ji je oplešala množica pogrebcev in petje cerkvenih pevcev, saj je bila vsa leta mladosti dobra cerkvena pevka in pevka v zboru pliberškega Izobraževalnega društva.

Na grobu naj ji cvetijo rože, spomin njene srčne dobrote in mladosti in mir v Kristusu naj ji bo plačilo za njen dober zgled lepega življenja. V lipah na pokopališču pa naj ji ptički prepevajo večno pesem pomladi: „Vigred se povrne“.

V razdobju nekaj tednov je smrt iztrgala iz naših vrst žene, ki so bile živi stebri domače hiše, stebri našega naroda. Vemo namreč, koliko gorjá in ponižanj je prestala rajna Treza Likebova, za časa volksvera in hitlerjevega nacizma. Žrtvovati je morala dom in sina-edinca. Neustrašeno, z vedro glavo pa je stala, vedno v vrstah borcev za narodne pravice.

Izgubili smo našo plemenito podjunsko rojakinjo Drago Jelen — Krautovo. Že pred izselitvijo je okusila preganjanje in pregnanje iz tečaja v Logi vasi, kjer so rjavosrajčniki s koli razbili šipe v prostorih, pripravljenih za gospodinjski kuharski tečaj. O obeh omenjenih so naši listi že pisali spo-

Dr. Hans Wiesner - umrl

Zadnjo nedeljo je nenadno umrl predsednik deželnega sodišča dr. Hans Wiesner. Rojen v Borovljah, je služboval kot okrajni sodnik na sodišču v Borovljah, Krki, Veli-kovcu, Beljaku in Rožeku. Leta 1952 je bil premeščen k deželnemu sodišču v Celovcu in bil leta 1970 imenovan za prezidenta deželnega sodišča Celovec.

Pokojni prezident se je udeleževal tudi na raznih kulturnih poljih v deželi, bil je predsednik društva za koroško visoko šolo, bil je tudi predsednik društva koroških umetnikov in zveze juristov.

Kot vrhovni predstojnik Koroškega deželnega sodišča je pokojnik užival velik ugled in je bil zaradi svojega miroljubnega značaja in konciliantnosti pri vseh zelo priljubljen, zaradi česar ne bo tako lahko izpolniti vrzeli, ki je nastala z njegovo smrtjo.

Naj počiva v miru! Sorodnikom, posebno njegovi hudo prizadeti soprogi izrekamo globoko sožalje.

Za tiskovni sklad so darovali:

Ana Hauptman, Bilštanj	šil. 100.—
Johana Scharwitzl, Podravlje	50.—
Franc Vodnik, Preitenegg/Lav.	50.—
Neimenovana, Proboj	50.—
Jože Wakounig, Mlinče	50.—
Neimenovani, Nagelče	50.—
Neimenovani, Št. Vid	50.—
Jožko Krainer, Rikarja vas	30.—
Neimenovana, Vinograd	25.—
Štefan Kozlak, Proboj	25.—
Jožefa Tazol, Breg	25.—
Karel Laurenčič, Sinča vas	20.—
Anton Obid, Vasja vas	20.—
Jožefa Lužnik, Galicija	20.—
Av gust Bricman, Goriče	20.—
Štefan Rupitz, Pogrc	20.—
Neimenovani, Št. Vid	20.—
Marija Potočnik, Vesele	20.—
Neimenovana, Mokrije	20.—
Neimenovani, Mokrije	20.—
Neimenovani, Grablja vas	20.—
Apolonija Rupitz, Grablja vas	20.—
Lucija Tanzer, Proboj	10.—
Marija Polzer, Dobrla vas	10.—
Neimenovana, Št. Vid	10.—

VSEM DAROVALCEM ISKRENA HVALA!

mine. V nagrobne kamne bodo vklesana njih imena, da bodo pričala o velikem pomenu narodno zavedne, v veri močne žene. Tako v Libučah, v Nonči vasi, v Svečah in drugod, saj beremo v listih osmrtnice dragih mater in sester.

A v Pliberku moramo omeniti ime blage, pokojne tete Viternikove. Bila je podpornica slov. duhovnikom. Hvala njenemu duhovnemu sinu, ki je teto pokopaval, za slovenski očenaš! Nam, izseljencem Hitlerjeve dobe — so v lepem, hvaležnem spominu njeni obiski s prinašanjem živil, ki so nam portolajili glad po hrani in svobodi v taborišču „Jägerkaserne“ v Celovcu. Dobivali smo v taborišču le hrano iz smrdljivega konjskega mesa in na hodnikih molili za rešitev iz tujih spon. Viternikova teta, Bog vam plačaj!

Ve, močne žene, dale ste nam dober zgled, mi vam vsem dolgujemo večni spomin!

O občnem zboru Krščanske kulturne zveze bomo podrobneje poročali v naslednji številki našega lista. (Op. ured.)

SPD „Edinost“ v Pliberku vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

v soboto, 27. aprila, ob 19.30, v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.

Sodelujejo: novoustanovljeni mešani zbor in moški pevski zbor SPD „Edinost“. Ravnatelj študijske knjižnice na Ravnah dr. F. Sušnik bo spregovoril o pomenu slovenske knjige. Milka Hartman in Andrej Kokot pa nam bosta brala iz svojih del.

K številni udeležbi vabi odbor.

Kmetijsko-gospodinjska šola ŠT. RUPERT pri Velikovcu vabi na

zaključno prireditev in razstavo v prostorih šole

RAZSTAVO šivanja in ročnih del si morete ogledati v soboto, 4. maja, popoldne in v nedeljo, 5. maja, ves dan.

Dobrote in sladkosti KUHINJSKE UMETNOSTI si lahko ogledate in pokusite v soboto popoldne in v nedeljo; z razstave pa lahko odnesete kupljeno šele v nedeljo po 16. uri.

KULTURNA PRIREDITEV bo v nedeljo, 5. maja. Prva je ob 13.30 uri, celotna ponovitev ob 16. uri.

SPORED PRIREDITVE:

1. Dobrodošli! (Veseli pozdrav)
2. Brezskrbna mladost. (Prizor s petjem in rajanjem)
3. Govornikova beseda.
4. „Prisegam“. (Igra v treh dejanjih)
5. Ptiček poje in dekleta z njim...
6. Izbira ni lahka... (Za veseli konec)

Svidenja se vesele učenke šole

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

bo na povabilo obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev gostovalo z Bevk-Grabnerjevo dramo

„Kaplan Martin Čedermac“

v soboto, 27. aprila, ob 20. uri v občinski dvorani na Bistrici v Rožu; v nedeljo, 28. aprila, ob 11.30 v farni dvorani v Železni Kapli in ob 19.30 v farni dvorani v Škocijanu.

Na prireditev vabita:

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Lubasov drugi obraz

Ni vse zlato kar se sveti. Ljudska modrost tudi v primeru Železne Kaple najprimernejše zapopade občinsko stvarnost. Že od nekdanj je „naš model“ — misliti je na svojevrstno pobratenje med socialisti in nekaterimi Slovenci — v južnokoroški politiki razglašen kot zgleden. Da to res drži, o tem nas hočejo vedno spet prepričevati tisti, ki so se pobratili.

Kakšna je torej Lubasova naklonjenost Slovincem v občini? Kot župan skuša dež.

FRANC SMRTNIK,

mandatar Občinske volilne skupnosti

posl. Lubas ustvariti sliko, kakor da bi bilo Slovincem v rdeči postelji (t. j. v socialistični frakciji in v občini) najbolje postlano. Res se je marsikateri Slovenec vlegel v to posteljo. Le, kdaj in kako se smejo obračati v tej postelji, to jim veleva „gostitelj“. Da so besede eno, dejanja pa drugo, dokazujejo dejstva, kot jih je mogoče spoznati na sejah občinskega sveta.

So bili časi, ko je župan Lubas pogosteje iskal stike z zastopniki slovenske frakcije. Zgleda, da zdaj vedno bolj zamenja občinsko politiko s frakcijsko. Če so Slovenci postavili svojo lastno listo, s tem niso hoteli skočiti nikomur v hrbet in niso imeli namen koga žagati, zanje je bil povod edinole zanemarjanje interesov širših občinskih krogov s strani vladajoče socialistične stranke.

Občinska seja

Slej ko prej ostanejo pravice Slovencev tudi v kapelski občini samo na papirju. Na seji občinskega sveta, dne 17. aprila 1974 je župan ponovno izjavil, da je uradni jezik le nemški, ko je zastopnik Občinske volilne

NAZNANILO!

Nogometna tekma SAK — Launsdorf bo v nedeljo, 28. aprila, ob 16. uri v Launsdorfu. Navijači, udeležite se te važne igre, da boste s svojim bodrenjem prispevali k boljšemu rezultatu in zmagi slovenskih nogometašev!

skupnosti F. Smrtnik govoril slovensko. Obravnavali so predlog ljudske stranke, po katerem naj bi občina za december lanskega leta znižala prispevek staršev k vzdrževanju otroškega vrtca. Smrtnik je ob tej priliki dejal: Ne samo za mesec december ampak za celo leto naj se zniža prispevek, da bo pomagano tistim staršem, katerih dohodki so bolj pičli. Na Lubasovo zahtevo, naj Smrtnik prevede v nemščino, kar je bil povedal po slovensko, je le-ta odgovoril: Ker ste mi pri zadnji seji rekli, da imate v občini take Slovence, ki znajo bolj slovensko kot midva (zastopnika slov. frakcije), naj vam to eden od tistih prevede! Lubas nadalje: Uradni jezik v občini je še vedno nemški!

Zastopnika Občinske volilne skupnosti, Smrtnik in Hajnžič sta bila vedno pripravljena prevajati, toda prav tisti Slovenci v socialistični frakciji, ki so pred volitvami trdili, da govorijo pri sejah tudi slovensko, so ju skorajda po vsaki seji pred občinsko hišo zasmehovali, češ kako dobro da že znata prevajati. Od tistih Slovencev-socialistov do danes na sejah niti eden še ni spregovoril v slovenščini, in tudi v nemščini samo podžupan Haderlap. In to eno leto po volitvah! To je zgovoren dokaz, da v Železni Kapli samo slovenska lista zastopa Slovence — drugi pač bolj gledajo na svojo korist, na svoj žep.

Prevajanje je župan zahteval tudi od Hajnžiča, ko je ta rekel po slovensko, kaj da misli glede zavarovalnice proti požarnim škodam v primeru zdravilišča (Kuranstalt).

Za koga se naj prevaja? Tudi arhitekt Klaurer je že v drugič dokazal, da razume slovensko, ko je Lubasu tolmačil Smrtnikovo mnenje k razpisu o izdelavi načrta za gradnjo stanovanjske hiše na Rebrci. Kar se

tiče te stanovanjske hiše, je Hajnžič zavzel posebej stališče: Občina Železna Kapla bo kupila od župnišča na Rebrci čez 2000 m² zemlje za občinsko hišo. Kvadratni meter stane 60.— šilingov. Pred leti, ko se je zidala prva občinska hiša na Rebrci, je občina kupila toliko zemlje, da bi tudi to hišo,

LADO HAJNŽIČ,

mandatar Občinske volilne skupnosti

ki jo zdaj načrtujejo, lahko postavili tja. Zemlja se je prodala za isti denar kot so jo kupili, kljub temu da cene rastejo, ne pa padajo.

Pri nastavitvi občinskega uslužbenca je Občinska volilna skupnost zahtevala, naj bi bila oseba večča obeh jezikov. Nastavili bodo Helmuta Apnerja, ki obiskuje tudi slovenski pouk.

Občinski svet je tudi še obravnaval vzpostavitev oddajniških naprav za 2. televizijski program. Med diskusijo o tem sta se zastopnika slovenske frakcije zavzemala za možnost, da bi vsi občani mogli sprejemati tudi prvi program (te možnosti namreč še nimajo vsi) in pa oddaje slovenske televizije, če že občani sofinancirajo oddajniške naprave.

„Šel je popotnik skozi koroški vek“ v Novem mestu

Večkrat je Naš tednik že poročal o mladi igralski skupini „Oder 74“ iz Pliberka, ki jo vodi ga. Anita Hudl. Kot je znano, so mladi pliberški igralci na svojih zadnjih nastopih predvajali sodobni satirični kabaret „Šel je popotnik skozi koroški vek“, čigar avtor je Anita Hudl. Preteklo soboto so gostovali v Novem mestu; obiskali so tamkajšnjo gimnazijo, kjer so skušali dijakinje ter dijake z omenjenim kabaretom seznaniti z narodno-politično problematiko na južnem Koroškem.

Moramo reči: vsa čast avtorju ter režiserki, Aniti Hudlovi, za njeno delo! To predvsem zaradi tega, ker je „Šel je popotnik skozi koroški vek“ eno izmed sila redkih odskih del, ki bi obravnavali Koroško v narodno-politični luči. Ideja, z znanimi slovenskimi narodnimi melodijami — te so, mimogrede rečeno, tudi pri tako imenovanih nemčurjih ter marsikateremu protislo-

venskemu aktivistu zelo priljubljene — prikazati „Ortstafelsturm“, bombni napad na partizanski spomenik na Robežu, pomanjkanje kažipotov v predelih južne Koroške, je zares originalna ter efektivna. Efektivna predvsem zato, ker zvenijo politični teksti, ki so zgrajeni na podlagi znanih in priljubljenih narodnih pesmi, podeželskemu igralcu razumljivo ter brez težav ustvarijo med njim in odrom potrebni kontakt. K temu še pride dejstvo, da je „Šel je popotnik skozi koroški vek“ satira; satire pa navadno tištemu, proti kateremu so naperjene, povzročijo marsikatero hudo bolečino. Zato so tudi efektvino „orožje“ v naši borbi proti nem-

Lubas und seine ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

an der innerparteilichen Demokratie der Eisenkappler Sozialisten aufkommen. Die angebliche Slowenenfreundlichkeit des Lubas-Teams entlarvt sich so als eine zwielichtige Wählerfangmethode, von der zu passenden Gelegenheiten reichlich Gebrauch gemacht wird.

- Die Gemeinde Eisenkappel-Vellach
- braucht eine echte und aufrechte Gemeindepolitik, die sowohl den sozialen
- Interessen wie auch den sprachlichen
- Gegebenheiten gerecht wird. Um eine
- solche bemüht sich insbesondere die
- Gemeindegemeinschaft / Občinska
- volilna skupnost.

Die Mandatäre
der Gemeindegemeinschaft
Občinska volilna skupnost

ško-nacionalnim izpadom na naše narodnostne pravice.

Dejstvo pa je, da smo koroški Slovenci (ter ne samo koroški Slovenci) glede satiričnega ali humorističnega izražanja svojih političnih misli le bolj ubogi. Tem bolj smo lahko Aniti Hudlovi ter mladim pliberškim igralcem hvaležni: njihovo delovanje je med drugim tudi priznanja vredni prispevek k skupnemu delovanju v prid naše narodnostne skupnosti!

Če smo pisali o kabaretu „Šel je popotnik skozi koroški vek“ ter njegovemu pomenu za nas koroške Slovence, pa tudi ne smemo prezreti igralcev samih (Joško Hudl, Lojz Messner, Francej Kuežnik, Štefka Pečnik, Tilka Markitz, Jozej Nachbar, Jože Krasnik) ter Stanka Sadjaka z njegovimi muzikanti (Albert Kreiger, Rudi Kos, Emil Kristof). Kajti jedro pliberške igralske skupine „Oder 74“ niso študentje ali dijaki, temveč mladi delavci ter kmetje. Torej mladi kulturniki, ki so kot koroški Slovenci na podeželju direktno konfrontirani z najhujšim protislovenskim pritiskom; niso pa imeli priložnosti, se (med drugim) v slovenski šoli izpopolnjevati v svoji narodni zavesti. Nadalje: znano je, da podeželske igralske skupine „nevarnih“ iger skoraj nič ne uprizorjajo.

Če vse to premislimo, moramo mladim pliberškim kulturnikom iskreno čestitati. Skupno z Anito Hudlovo so namreč spoznali potrebo po modernejših ter vsebinsko aktualnejših odskih uprizoritvah; dokazali so pogum, tudi na odru poskrbeti za potrebno narodno-politično vzgojo! Sicer imajo pri njihovem delovanju marsikatero težavo: kajti razne dvorane jim prav zaradi njihovega pravičnega spoznanja ter priznanja vrednega poguma ostanejo zaprte. Toda uspeh kabareta „Šel je popotnik skozi koroški vek“ ter „Oder 74“ leži ravno v tem, da so že marsikatero koroškega Slovenca vzbudili v njegovi narodni zavesti ter mu tako poravnali narodno hrbenico! - k. o. -

Postani član SAK!

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO V GLOBASNICI vabi na

2. kulturni festival

ki se bo vršil od 1. do 5. maja 1974 pri šoštariju v Globasnici.

V SREDO, 1. maja 1974, ob 20. uri:

Otvoritev

Drama „Mrtvi kurent“ — Režija Anita Hudl. Igra SKD v Globasnici

V ČETRTEK, 2. maja 1974, ob 20. uri:

Diskusija o kulturno-političnem delu koroških Slovencev na podlagi izvršene ankete.

V PETEK, 3. maja 1974, ob 20. uri:

Koncert domače zabavne glasbe in humoristični vložki. Nastopa narodno zabavni ansambel Toneta Kmetca.

V SOBOTO, 4. maja 1974, ob 15. uri:

Lutkovna predstava za otroke. Nastopa Lutkovno gledališče DPD „Svoboda“ iz Ptuj.

V SOBOTO, 4. maja 1974, ob 20. uri:

Koncert moderne zabavne glasbe — nastopa ansambel moderne zabavne glasbe „Petovio“ DPD „Svoboda“ iz Ptuj s pevcem popevk.

V NEDELJO, 5. maja 1974, ob 15. uri:

Slavnostna prireditev z zbori s Koroške in Slovenije. Zvečer plesna zabava. Igra narodno zabavni ansambel „Planinski instrumentalni kvintet“ KPD „Zasip“ pri Bledu s pevcem Francem Korenom.

Popust pri obisku vseh predstav! Študenti in dijaki prost vstop!

ZVEZA SLOVENSKIH ZADRUG V CELOVCU

Paulitschgasse 5—7, 9020 Klagenfurt/Celovec

razpisuje delovna mesta:

vodje blagovnega oddelka

Pogoji: Visoka ali višja izobrazba ekonomske ali trgovske smeri, po možnosti dokaz prakse, ali srednja izobrazba ter najmanj petletna praksa v splošni ali združni trgovini.

Sposobnost za samostojno vodenje poslov in sodelavcev ter smisel za organizacijo. Obvladanje trgovskega računanja in korespondence v obeh deželnih jezikih.

pomočnika vodje blagovnega oddelka

Pogoji: Višja izobrazba trgovske smeri, po možnosti dokaz prakse ali srednja izobrazba ter najmanj triletna praksa v splošni ali združni trgovini. Obvladanje trgovskega računanja in korespondence v obeh deželnih jezikih.

Nastop službenih mest: Takoj ali 1. junija 1974.

Plače: kakor v združnih podjetjih običajne, po individualnem dogovoru.

Prošnje: do najkasneje 7. maja 1974 s priloženimi dokazi šolanja in prakse ter življenjepis na naš naslov.

(...) Hinsichtlich besonderer und konkreter Maßnahmen, die zum Schutze und zur Förderung spezifischer ethnischer Gruppen und der zu ihnen gehörigen Individuen kann folgendes gesagt werden:

Gemäß der letzten Volkszählung (1971) entfallen 0,69 % der Gesamtbevölkerung Österreichs auf die slowenischen und kroatischen Minderheiten. Diese Minderheiten sind nur in dreien von den neun Bundesländern vorzufinden, nämlich in Burgenland, Kärnten und Steiermark. Keine der Minderheiten bewohnt ein zusammenhängendes, in sich abgeschlossenes Gebiet. Die slowenischen und kroatischen Minderheiten in den drei Bundesländern Kärnten, Burgenland und Steiermark wurden durch den Artikel 7 (1) des Staatsvertrages vom 15. Mai 1955, betreffend die Wiederherstellung eines unabhängigen und demokratischen Österreich, d. h. durch ein internationales Abkommen ausdrücklich anerkannt. Die zitierte Bestimmung lautet wie folgt:

„Österreichische Staatsbürger der slowenischen und kroatischen Minderheiten in Kärnten, Burgenland und Steiermark genießen dieselben Rechte auf Grund gleicher Bedingungen wie alle anderen österreichischen Staatsangehörigen einschließlich des Rechtes auf ihre eigenen Organisationen, Versammlungen und Presse in ihrer eigenen Sprache.“

Andere Paragraphen desselben Artikels garantieren den Mitgliedern dieser Minderheiten weitere Rechte, welche die Minderheiten in den Stand versetzen, ihre eigene Kultur und Tradition zu erhalten und zu entwickeln. Die Einzelheiten dieser Rechte werden im Folgenden diskutiert.

Österreich ist durch die folgenden internationalen Abkommen gebunden, seine Minderheiten zu schützen:

a) Der nach dem Ersten Weltkrieg abgeschlossene Staatsvertrag von Saint-Germain fordert den Schutz der Minderheiten im Staate. Durch Artikel 149 der Bundesverfassung sind die relevanten Artikel dieses Staatsvertrages zum Bundesverfassungsrecht erhoben worden; es sind dies die Artikel 66, 67 und 68, die wie folgt lauten:

ARTIKEL 66

„Alle österreichischen Staatsangehörigen ohne Unterschied der Rasse, der Sprache oder Religion sind vor dem Gesetze gleich und genießen dieselben bürgerlichen und politischen Rechte.“

Unterschiede in Religion, Glauben oder Bekenntnis sollen keinem österreichischen Staatsangehörigen beim Genuß oder bürgerlichen und politischen Rechte nachteilig sein, wie namentlich bei Zulassung zu öffentlichen Stellen, Ämtern und Würden oder bei den verschiedenen Berufs- und Erwerbstätigkeiten.

Keinem österreichischen Staatsangehörigen werden im freien Gebrauch irgendeiner Sprache im Privat- oder Geschäftsverkehr, in Angelegenheiten der Religion, der Presse oder irgendeiner Art von Veröffentlichungen oder in öffentlichen Versammlungen Beschränkungen auferlegt.

Unbeschadet der Einführung einer Staatssprache durch die österreichische Regierung werden nicht deutschsprechenden österreichischen Staatsangehörigen angemessene Erleichterungen beim Gebrauche ihrer Sprache vor Gericht in Wort oder Schrift geboten werden.

ARTIKEL 67

Österreichische Staatsangehörige, die einer Minderheit nach Rasse, Religion oder Sprache angehören, genießen dieselbe Behandlung und dieselben Garantien, rechtlich und faktisch, wie die anderen österreichischen Staatsangehörigen; insbesondere haben sie dasselbe Recht, auf ihre eigenen Kosten Wohltätigkeits-, religiöse oder soziale Einrichtungen, Schulen und andere Erziehungsanstalten zu errichten, zu verwalten und zu beaufsichtigen mit der Berechtigung, in denselben ihre eigene Sprache nach Belieben zu gebrauchen und ihre Religion frei zu üben.

ARTIKEL 68

Was das öffentliche Unterrichtswesen anlangt, wird die österreichische Regierung in den Städten und Bezirken, wo eine verhältnismäßig beträchtliche Zahl anderssprachiger als deutscher österreichischer Staatsangehöriger wohnt, angemessene Erleichterungen gewähren, um sicherzustellen, daß in den Volksschulen den Kindern dieser österreichischen Staatsangehörigen der Unterricht in ihrer eigenen Sprache erteilt werde. Diese Bestimmung wird die österreichische Regierung nicht hindern, den Unterricht der deutschen Sprache in den besagten Schulen zu einem Pflichtgegenstand zu machen.

In Städten und Bezirken, wo eine verhältnismäßig beträchtliche Anzahl österreichischer Staatsangehöriger wohnt, die einer Minderheit

nach Rasse, Religion oder Sprache angehören, wird diesen Minderheiten von allen Beträgen, die etwa für Erziehung, Religions- oder Wohltätigkeitszwecke aus öffentlichen Mitteln in Staats-, Gemeinde- oder anderen Budgets ausgeworfen werden, ein angemessener Teil zu Nutzen und Verwendung gesichert.“

b) Artikel 6 (2) des im Jahre 1955 abgeschlossenen Staatsvertrages betreffend die Wiederherstellung eines unabhängigen und demokratischen Österreich, führt ein neues generelles Diskriminierungsverbot ein; in seinem Artikel 7 gewährt der Staatsvertrag den in Österreich lebenden slowenischen und kroatischen Minderheiten Rechte, die über die vorherige gesetzliche Position hinausgehen. Artikel 6 (2) lautet:

„2. Österreich verpflichtet sich weiters dazu, daß die in Österreich geltenden Gesetze weder in ihrem Inhalt noch in ihrer Anwendung zwischen Personen österreichischer Staatsangehörigkeit auf Grund ihrer Rasse, ihres Geschlechtes, ihrer Sprache oder ihrer Religion, sei es in bezug auf ihre Person, ihre Vermögenswerte, ihre geschäftlichen, beruflichen oder finanziellen Interessen, ihre Rechtsstellung, ihre politischen oder bürgerlichen Rechte, sei es auf

AVSTRIJA PRED OZN:

„Vse v najlepšem redu“

irgendeinem anderen Gebiet, diskriminieren oder Diskriminierungen zur Folge haben werden.“

Artikel 7 (2)—(5) des Staatsvertrages lautet:

„2. Sie haben Anspruch auf Elementarunterricht in slowenischer oder kroatischer Sprache und auf eine verhältnismäßige Anzahl eigener Mittelschulen; in diesem Zusammenhang werden Schullehrpläne überprüft und eine Abteilung der Schulaufsichtsbehörde wird für slowenische und kroatische Schulen errichtet werden.“

3. In den Verwaltungs- und Gerichtsbezirken Kärntens, des Burgenlandes und der Steiermark mit slowenischer, kroatischer oder gemischter Bevölkerung wird die slowenische oder kroatische Sprache zusätzlich zum Deutschen als Amtssprache zugelassen. In solchen Bezirken werden die Bezeichnungen und Aufschriften topographischer Natur sowohl in slowenischer oder kroatischer Sprache wie in Deutsch verfaßt.

4. Österreichische Staatsangehörige der slowenischen und kroatischen Minderheiten in Kärnten, Burgenland und der Steiermark nehmen an den kulturellen, Verwaltungs- und Gerichtseinrichtungen in diesen Gebieten auf Grund gleicher Bedingungen wie andere österreichische Staatsangehörige teil.

5. Die Tätigkeit von Organisationen, die darauf abzielen, der kroatischen oder slowenischen Bevölkerung ihre Eigenschaft und ihre Rechte als Minderheit zu nehmen, ist zu verbieten.“

c) Die von Österreich 1955 ratifizierte Europäische Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten schützt die Minderheiten auf Grund der Tatsache, daß ihr oben erwähnter Artikel 14 sicherstellt, daß die in der Konvention festgelegten Rechte ohne Benachteiligung zu gewährleisten sind.

d) Schließlich wird auf Artikel 1(1) der von Österreich im Jahre 1972 ratifizierten Internationalen Konvention zur Beseitigung aller Formen von Rassendiskriminierung Bezug genommen.

Die nationale Gesetzgebung ist an die internationalen Verpflichtungen, denen die Republik beigetreten ist, gebunden.

Auf dem Gebiete des Minderheitenschutzes wurden nachfolgende Durchführungs-gesetze und -Verordnungen angenommen.

1. Das Minderheitenschulgesetz für Kärnten. Der § 7 dieses Gesetzes, eine Bestimmung mit Verfassungsrang, bestimmt, daß das „Recht, die slowenische Sprache als Unterrichtssprache zu gebrauchen oder als Pflichtgegenstand zu erlernen, jedem Schüler ... zu gewähren ist, sofern dies der Wille seines gesetzlichen Vertreters ist.“

§ 11 bestimmt, daß „dafür Vorsorge zu treffen ist, daß alle Volks- und Hauptschüler in den ... in Betracht kommenden Gemeinden Kärntens, die von ihren gesetzlichen Vertretern hierfür angemeldet werden, den Unterricht in einer ... für die slowenische Minderheit in Betracht kommenden Schule erhalten können.“ In diesem Zusammenhang ist hervorzuheben, daß Schulen, an denen die Sprache einer Minderheit gelehrt wird oder Unterrichtssprache ist, in Aussicht auf finanzielle Unterstützung wie auch in anderen Belangen denselben Status besitzen wie Schulen, an denen nur Deutsch gelehrt oder gebraucht wird.

2. Bundesgesetz vom 19. März 1959, in Ausführung der Bestimmungen des Artikels 7 (3) des Staatsvertrages betreffend den Gebrauch der Amtssprachen bei Gerichten. Auf Grund dieses Gesetzes können die Eingaben in Slowenisch eingereicht werden, und das Gericht hat diese zu übersetzen. In Gerichtsverfahren dürfen die Prozeßparteien und andere Personen, die als Zeugen auftreten, ungeachtet dessen, ob sie das Deutsche beherrschen oder nicht, die slowenische Sprache gebrauchen. Bedient sich jemand persönlich dieses Rechtes, hat der

die Beziehung von Dolmetschern notwendig erscheint und bestimmte die Übersetzung von Anträgen und Bescheiden auf Kosten der öffentlichen Hand.

Da die obigen Normen nur von Landesbehörden anzuwenden sind, entschied die Bundesregierung am 8. Oktober 1968, daß an die Bundesbehörden analoge Weisungen ergehen sollen. Seitdem sind Anträge auf Slowenisch auch in der Bundesverwaltung zulässig und sind von den Behörden entgegenzunehmen. Auf lokaler Ebene empfahl der Landeshauptmann von Kärnten den Gemeinden, daß auch sie die Weisung vom August 1968 anwenden sollen.

Es gibt keine öffentlichen Normen über den Gebrauch der kroatischen Sprache im Burgenland. In der Praxis werden Anträge in Kroatisch allerdings entgegengenommen. Gleichfalls kann man beobachten, daß in Verfahren vor Verwaltungsbehörden das Kroatische tatsächlich gesprochen werden darf.

Von besonderer Wichtigkeit für den Minderheitenschutz ist der Artikel 19 des Staatsgrundgesetzes über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger, der wie folgt lautet:

„Artikel 19. Alle Volksstämme des Staates sind gleichberechtigt und jeder Volksstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache.“

Die Gleichberechtigung aller landesüblichen Sprachen in Schule, Amt und öffentlichem Leben wird vom Staate anerkannt.

In den Ländern, in welchen mehrere Volksstämme wohnen, sollen die öffentlichen Unterrichtsanstalten derart eingerichtet sein, daß ohne Anwendung eines Zwanges zur Erlernung einer zweiten Landessprache jeder dieser Volksstämme die erforderlichen Mittel zur Ausbildung in seiner Sprache erhält.“

Richter den Prozeß in Deutsch und Slowenisch zu führen (falls notwendig unter Beiziehung eines Dolmetsch). In einem solchen Fall ist das Prozeßprotokoll in beiden Sprachen zu verfassen. Der Richter hat das Gerichtsurteil in Deutsch zu verkünden; wenn aber während des Prozesses auch das Slowenische zur Anwendung kam, ist das Urteil zugleich zu übersetzen. Schriftlich ergehende Urteile oder Entscheidungen des Gerichtes sind in Deutsch auszufertigen, wo jedoch die Eingabe in slowenisch eingereicht oder wo der Prozeß in dieser Sprache geführt wurde, ist dem Urteil oder der Entscheidung eine slowenische Übersetzung beizugeben. Berufungen sind in Deutsch einzubringen. Öffentliche Urkunden sind ebenso in Deutsch zu halten. Die Übersetzungskosten dürfen nicht den Parteien in Rechnung gestellt werden.

Für die Steiermark und das Burgenland gibt es keine ähnliche gesetzliche Regelung. Allerdings fallen sowohl diese Bundesländer wie auch jene Gerichtsbezirke Kärntens, auf die sich die Wirkung des oben erwähnten Bundesgesetzes nicht erstreckt, unter den Wirkungsbereich des Artikel 66 des Staatsvertrages von Saint-Germain. Dieser Staatsvertrag sieht im Artikel 66 (4) vor, daß den nicht deutschsprechenden österreichischen Staatsangehörigen für den Gebrauch ihrer Sprache bei Gericht in Wort und Schrift angemessene Erleichterungen gewährt werden müssen. Eine andere relevante Bestimmung ist der Artikel 6 (3) (a) und (e) der Europäischen Menschenrechtskonvention, welcher für den Bereich des Strafprozesses sichergestellt, daß einer des Deutschen nicht mächtigen Person entsprechende Möglichkeiten geboten werden.

3. Das Bundesgesetz vom 6. Juli 1972 führt Bestimmungen über das Anbringen von zweisprachigen Bezeichnungen und Aufschriften topographischer Natur in Gebieten Kärntens ein, die eine slowenische oder eine gemischte Bevölkerung aufweisen.

4. Weisungen. Der Gebrauch des Slowenischen vor den Verwaltungsbehörden des Bundeslandes Kärnten ist durch eine Weisung des Amtes der Kärntner Landesregierung bestimmt. Diese im Jahre 1955 ergangene Weisung informiert die Verwaltungsbehörden über den Inhalt des Artikel 7 (3) des Staatsvertrages und gibt ihnen die Anweisung, alle slowenischen Anträge sofort dem Amte der Kärntner Landesregierung zur Übersetzung und zu weiteren Anordnungen zu übersenden. Im Jahre 1968 wurde diese Weisung den Kärntner Verwaltungsbehörden durch eine andere Weisung wieder in Erinnerung gerufen; diese ordnete an, wo

In Anbetracht der gemäß Artikel 4 (a) übernommenen Verpflichtung, jede Verbreitung von Ideen, die auf Rassenüberlegenheit und Rassenhaß und ähnlichem basieren, als ein gesetzlich strafbares Vergehen zu deklarieren, wird angemerkt, daß diese Verpflichtung durch gewisse Bestimmungen des geltenden österreichischen Strafrechtes teilweise bereits erfüllt ist. Gemäß § 302 des Strafgesetzes ist die Aufreizung zu Feindseligkeiten gegen Nationalitäten ein strafbares Vergehen. §§ 3 (a) und 3 (g) des Gesetzes über das Verbot des Nazismus nennt jede individuelle oder kollektive Handlung zur Förderung des Nazismus ein Vergehen. Solche gewalttätigen Handlungen, wie physische Angriffe sind gemäß den entsprechenden Bestimmungen des Strafgesetzes strafbar — ohne Unterschied der Rasse, der Hautfarben und der ethnischen Herkunft des Opfers. Die Beihilfe zu solchen Tätigkeiten behandelt das geltende Strafrecht unter dem Titel der Mitschuld an verschiedenen Vergehen. Folglich unterließ es die nationale Gesetzgebung nur insofern, sich an die gemäß Artikel 4 (a) der Konvention übernommene Verpflichtung zu halten, als es dem österreichischen Strafrecht an Strafbestimmungen gegen die Verbreitung von Ideen mangelt, die — obwohl auf Rassenüberlegenheit und Rassenhaß basieren — nicht nazistischer Natur sind. Um sich auf die obige Verpflichtung zu halten, ist beabsichtigt, die folgende Bestimmung in den neuen Strafgesetzentwurf aufzunehmen:

VERHETZUNG

§ 290 (1) Wer öffentlich auf eine Weise, die geeignet ist, die öffentliche Ordnung zu gefährden.

1. andere zu einer feindseligen Handlung gegen eine im Inland bestehende Kirche oder Religionsgemeinschaft, zu einer Rasse, zu einem Volk, einem Volksstamm oder einem Staat bestimmte Gruppe auffordert oder aufreizt oder

2. Ideen verbreitet, die auf Rassenüberlegenheit und Rassenhaß basieren und angetan sind zur Diskriminierung zu führen, ist mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr zu bestrafen.

2) „Ebenso ist zu bestrafen, wer öffentlich in einer die Menschenwürde verletzenden Weise gegen eine der im Abs. 1 bezeichneten Gruppen hetzt, sie beschimpft oder verächtlich zu machen versucht.“

Für die Erhaltung und Förderung der kroatischen und slowenischen Sitten und Gebräuche bestehen zahlreiche kulturelle Institutionen, (Kulturvereine, Musik- und Gesangsvereine, Publikationen), die von den Behörden finanzielle Unterstützung erhalten.“

O nekdanjih tovornikih

Svoj čas, ko še ni bilo železnic, še manj pa avtomobilov, so na konjičih prenašali in vozili razne tovore in razno robo po širokih cestah; od Karla VI. naprej so vozili s „parizarji“. To so bili večji vozovi, ki so imeli kolesa s precej širokimi platišči. Po slabših cestah in poteh so pa prenašali tovore na konjih, oslih in mezigih.

Iz nevinorodnih krajev so navadno tvorili vino le na konjih in na Dolenjskem je še danes ohranjena beseda „tovornik“, ki pomeni pravzaprav vinskega kupca, ki je tam kupal vino in ga tvoril na konjih. Prenašanje tovora ni bilo lahko, zlasti v strmih krajih.

Tovorniki so imeli navadno že malo čredo konj od 10—15 po številu in so imeli konja vodnika, ki je nosil na vratu zvonec, imenovan „burvž“, da je opozarjal zlasti na zelo ozkih mestih poti, kjer ni bilo izogibašč, da je nasprotni tovornik počakal na izogibašču, da so šli lahko mimo njih.

Vino so prodajali svojčas na vedra. To je imelo 32 bokalov. Vsak tovorni konj je nosil po dva sodčka jajčaste oblike, da jih je lažje nosil. Barigle ali vinske sode so navadno pošiljali kar po Savi navzdol do Krškega ali Vidma. V ta namen so povezali po več sodov skupaj, da je nastal neke vrste splav in nanj je sedel človek, ki je znal voziti ta tovor.

Na Vidmu je takšen tovor pristal na levem savskem bregu. Tja so pripeljali ali pritovorili vinogradniki vino in ga po merjavcih natočili v pripravljene sode. Merjavci so navadno držali s kupci in po pripovedovanju starih vinogradnikov je imel kupec pri vsakem vedru najmanj dva bokala dobička pri meri, dva bokala je pa dal vinogradnik namečka na vsako vedro. Pa kdo bi se prerekal za nekaj bokalov, ko pa je takrat bilo vina po vseh obsavskih gorciah in vinogradih več kot dovolj!

Vino so kupovali zasavski oštirji in krčmarji na Dolenjskem in Spodnjem Štajerskem, največ od vinogradnikov, ki so imeli svoje vinograde v bližini savskih obrežij, ker je bila na hrvaška in ogrska vina naložena visoka carina. Zato ni bilo nič čudnega, da je bilo včasih na krškem pridu ali na obrežju pri Vidmu iztovorjenih vse polno „barigel“, po katere so potem prišli vozniki in jih odpeljali vinogradnikom, da so jih napolnili. Polne so zopet vtovorili na ladje in jih potem odpeljali po ladjah navzgor proti Ljubljani.

Vožnja z ladjami navzgor je bila od Zidanega mostu dalje zelo težavna in so vlekli ladje volii in ljudje. Krepki mladi fantje so vlekli ladje z vrvmi zlasti na tistih krajih, kjer ni bila pot za živino dovolj široka.

To je trajalo do Marije Terezije. Takrat so pa uredili pot na desnem bregu Save in ga na več mestih vsekali v živo skalo. Sledovi brodske

vlačilne poti so vidne še danes od Renk do Zidanega mostu.

Plovba po Savi je imela svoje trgovske postaje in vinska kupčija je imela svoje, ki so bile na drugih krajih kakor trgovske. Od Vidma do Zaloge je bilo sedem „vinskih“ postaj, in sicer: 1. Planinc na Brodu pod Boštanjem, 2. Trbovlje, 3. Zagorje, 4. Litija, 5. Kleče, 6. Dolsko in 7. Zalog. Od teh krajev so potem razvažali vozniki vino do raznih krčem.

Po Belokranjskem so tudi tvorili s konjiči in sicer so prenašali največ sol od Bakra po najboljših poteh v dolino Kolpe. Poleg soli so prenašali še razno drugo robo, ki so jo zamenjavali za domače platno, ki so ga s pridom uporabljali bakarski in okoliški ribiči za svoja jadra ribiških ladij.

Pot je vodila večinoma ob Kolpi ali vsaj blizu nje čez Sinji vrh proti Vinici in so tam čez Du-brave pod Veliko Plešivico, kjer je bila kovačnica za podkovanje tovorniških konj, ki so se zbosili na trdih in skalnatih kraških poteh.

Ko so se uredile razmere in je bila dograjena znamenita Luizinska cesta, ki je vodila iz Karlovca na Reko, je ugasnil v glavnem tudi tovorniški promet. Ostalo je le še nekaj poedincev, ki so na tistem prenašali še sol in tobak in to opravilo je porabil tudi slovenski pisatelj Fr. Levstik za svojo znamenito povest o Martinu Krpanu, ki nastopa tudi kot tihotapec soli.

Ko pa je stekla kasneje še železnica in povezovala Reko s Karlovcem in Zagrebom, Ljubljano pa s Trstom in Reko, se je preselil svojčas tako živahen promet s cest na tovarne vozove tovornih vlakov in dal dovolj prostora potujočim rokodelcem in drugim revnim potnikom, ki niso imeli denarja za vožnjo in so hodili peš po svojih opravkih.

B. Račič

SPOMIN

**Samo spomin
ostal bo
na današnje dni,
ko smo veseli,
srečni, nasmejani,
mladostno razigrani.**

**In ko nekoč
bo vse minilo,
ko vse daleč,
daleč bo odšlo,
ko minila
mladost bo naša,
ostal bo le —
spomin na njo.**

MARIJA

Indijski pesnik vsemu človeštvu

Ptice selivke prihajajo poleti pet k mojemu oknu in odletavajo. In žolti listi jesenski, ki nimajo pesmi, frfotajo in padajo vzdihujoč.

Človek je dete, ki se je rodilo, njegova moč je moč razvoja.

O, lepota, išči sebe v ljubezni, ne v laskajočem ogledalu!

Riba v vodi molči, zver na zemlji besni, ptič v zraku žvrgoli. Ali človek ima v sebi tišino morja, besnenje zemlje in zvoke zraka.

Ne boj se nikoli hipov — tako poje glas večnosti.

Zahvali svetilko za njeno svetlobo, ali

ne pozabi nanj, ki drži svetilko, stoječ v senci stanovitno in potrpežljivo!

Travnata bilka je vredna velikega svetla, na katerem raste.

Če zapreš duri vsem zmotam, jih zapreš tudi resnici.

Misel, ki je sama logika, je kot nož, ki je sama ostrina. Okrvavlja roko, ki ga rabi.

Živim v tem svojem malem svetu in se bojim, da ga, četudi za malenkost, zmanjšam. Dvigni me v svoj svet in daj, da bom tako svoboden, da za radostjo izgubim svoje vse.“

Rabindranath Tagore: »Ptice selivke«
Prevedel: Alojz Gradnik

PRVO SLOVO

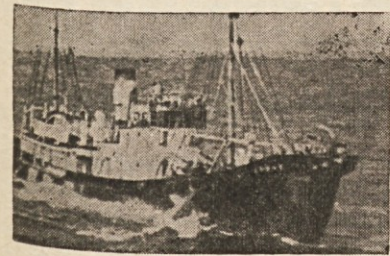
Doma imamo majhno kmetijo. Ker pa je več otrok in sem najstarejša, sem se odločila, da bom zapustila zemljo in odšla v svet s trebuchom za kruhom. Toda moja pot do lastnega kruha je še dolga.

Najtežje je bilo slovo, ko sem odšla prvič v tuj, neznan kraj. Kako težko mi je bilo, ko sem pred odhodom gledala travnike, njive, gozdove, kjer sem preživela vsa

najlepša leta! V vsakem kotičku sem videla del svojih mladih let. Sedaj bom pa vse to zapustila ...

Bila je nedelja, prišel je čas slovesa. Že vse dopoldne me je stiskalo v prsih, ko sem pomislila na veliko mesto. To nedeljo nikogar ni bilo k nam. Bil je prekrasen dan; sonce je upiralo svoje žarke na

BORIS PAHOR:

Parnik trobi nji

„Jadranka je moja sestrična,“ je rekel Danilo. „Moža so ji odpeljali spomladi in vrniti se je morala k materi na Vrdelo.“

Polovica mize je bila pregnjena z belim prtikom, ki je imel še nabrekle črte, zdolž katerih ga je bil preganil likalnik. Danilo je vzel krožnik iz kredence in ga položil zraven pripravljene krožnika na prtiku. Nasmehnil se je.

„Prosim,“ je rekel in pokazal stolico ob zidu. „To je sedež za goste.“

Ta trenutek bi bila rajši videla, da bi oba spet hodila ob morju; v drobni kuhinji je vse natanko urejeno in čisto, da ji ne bi bilo preveč težko udomačiti se v nji, če je ne bi oblegal neprijeten občutek, da sega po tuji lastnini. Všeč ji je, da sedi za mizo in deli z Danilom škombre, a si obenem predstavlja, kakšen bi bil obraz njegove mame, če bi ta trenutek odprla vrata in vstopila. Istočasno pa sliši spet Danila, ki ji med hojo po rebri pravi, kako je v veži nasproti kuhinje zmeraj za gosta pripravljena soba; večkrat kdo prespi v nji, dijak z dežele, akademik, ki se vrača iz Padove ali Bologne, študentka iz Kanalske doline; njegova mati da jih je tako vajena, da se celo boji, da se ni morebiti s čim zamerila, ko nekaj časa ni nikogar k njim. A bolj kakor to ji približuje novo ozračje Danilovo preprosto obnašanje; ponuja ji podolgovati pladenj s škombri in porcelanasto skledico z radičem, kakor da je opoldne kosila tam, tako da se ji sama od sebe povrne podoba njunega prvega srečanja na pomolu. Tudi takrat je bil tako miren in trden v sebi, da jo je menda prav s to

lastnostjo pritegnil; seve, lahkomišelnost je bila, da je šla tisto popoldne v veslaški klub, a kaj si more, zmeraj naredi to, kar jo v tistem hipu ravno prevzame. In če se vpraša, kaj čuti zdaj, si odgovarja, da je, čeprav jo spravlja sedanji položaj v zadrego, vendar v sebi prepričana, da je pravilen, in če ne bi bil takšen, bi si želela, da bi mogel biti, zato si najmanj ne misli, da bi se mu izmaknila.

Danilo je govoril o Jadranki.

„Mama jo ima rada, ker ni cmerikava. Mož je dobil dve leti konfinacije, ko je bila v petem mesecu, pa ni nič tožila. „Njemu je dosti slabše,“ je rekla. Zato je bila mama zadnje čase večkrat pri nji.“

Všeč ji je, kako jí; brez naglice, neslišno, kakor da dá mimogrede zalogaj v usta; pomislila je, kako ji je lahko zoprna kaka oseba že samo zaradi načina, kako pregiba čeljusti.

„Žal ni dosti takšnih žen in deklet med nami,“ je rekel Danilo. „Tako samozavestnih in ponosnih.“

„Koliko je stara?“

„Nekaj čez dvajset.“

A ona si misli, da ga ima rada, da sta se davi v vodi in popoldne med vožnjo v tuneri dokončno zblížala, a da bi, tudi če ji ne bi bil tako blizek, vendar ostala pri svoji odločitvi; rajši kakor Jadranka živi za njegovega otroka, ki ga bo videl kdove kdaj, kakor da je izpostavljena samopašnosti policijskega inkvizitorja. In ob ti ugotovitvi čuti, da ji ustnice drhtijo in da so se predmeti v kuhinji premaknili; in se skuša obvladati in poslušati Danila, ki toči črno vino v kozarec. Da, pila bo, da bo močna kakor njegova mama.

„Če bi bila tukaj,“ pravi Danilo, „bi ti rekla, da morajo ribe trikrat plavati. Prvič v vodi, drugič v olju, nazadnje pa v vinu. Vsakokrat po ponovi.“ In nič ne vé, kdaj je prešel na pogovor o materi; nekako zavida mu, ko primerja svojo skromno in plaho mater, ki se je pustila strahovati od Fani, z odločno ženo, o kateri govori Danilo. Potemtakem je vendar res, da bo tujec pridobil samo tiste otroke, ki imajo mahedrave slabiče za starše. Mlado drevce rase ravno samo ob trdno zapičenem kolcu, kakor je imel navado reči nunc Pepo, ne pomaga nič.

„Grem, da ti posteljem,“ je tedaj rekel Danilo.

Stala je pred knjižnimi policami in samogibno sledila naslovom knjig. Zbirko Cankarjevih del je poznala, a zdaj jo je prvič imela pred sabo v celoti in obšel jo je občutek ponosa in ganjenosti. Nazadnje je le prišla v ozračje, ki si ga je dolgo risala samo v domišljiji. Bližina morja, zbratost ribiškega naselja, klenost zagorelih ljudi, in domačija, kjer je Prešeren stalen gost, zraven njega Cankar, Kosovel, Župančič, Pregelj, Bevk. Ko je kdaj doma pomislila na to, je Fani sovražila, ker ji je s svojim obnašanjem za zmeraj onečastila slovenske knjige in ozračje ob njih; spravila jih je v zabojo in jih spet rešila iz njega šele potem, ko je zbežala z doma in prišla k stari Grkinji. A tukaj so resnično v pravem okolju, v ti tih sobi, ki jo varujejo debeli zidovi in katere okno se odpira na neskončno morskoplanjavo; tukaj so sestavni del zrelega življenja, ki se rod za rodom pomika naprej zdravo in trdno v svoji zbrani zvestobi. In zdi se ji, da je bila že, zdavnaj nekoč, v ti sobi in da je tukaj bolj doma kakor kjerkoli, potem ko so odšli z očetom iz Trsta; zato se ji zdi, da je nekoliko manj vznemirjena, medtem ko pričakuje Danila. Rekel je, da je soba za gosta nasproti kuhinje in ji jo tudi pokazal, a da bi rajši videl, če bi ostala v njegovi, ker bo zjutraj imela pred sabo ves pristan, spodaj pa je pred oknom latnik. In odnesel je svoje rjuhe dol in ji prinesel dve še nerazviti; in da je vzel takšni iz trdega platna, kakor so njemu všeč, če pa ima rajši tenke, naj pove, da jih bo zamenjal. Pa so ji všeč takšne; in ko jih je nategovala po blazinjaku v kotu, jo je kakor v kuhinji spet obšel občutek izpuščenosti, ki pa so ga zdaj prekrile knjige. Misli, da je izpostavljena, da je brez preteklosti, obenem pa vsa na razpolago prihodnosti; a čeprav noče, da bi jo bilo strah, in je tudi ni strah, si vendar želi, da bi imela mater ali sestro, da bi čutila povezanost z ženskim svetom. Trenutek zatem pa se ti možnost upré; z nikomer ne mara deliti odgovornosti. Morebiti, če bi bila njena mati takšna, kakor je Danilo opisal svojo, potem da; potem morebiti da.

(Dalje prihodnjič)

Celovec

NEDELJA, 28. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 29. 4.: 13.45 Informacije — L. Detela: Nova slovenska literatura — IX — Skladbe za klavir. — TOREK, 30. 4.: 9.30 Domače pesmi pojo domači zbori. — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Zvoki za mlade. — SREDA, 1. 5.: 7.05 V maju je lepo... — CETRTEK, 2. 5.: 13.45 Informacije — Družinski magazin. — PETEK, 3. 5.: 13.45 Informacije — Melodije za razvedrilo. — SOBOTA, 4. 5.: 9.00 Rubrika za jugoslovanske delavce. — Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 28. aprila: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Živalska zgodba — 16.30 Wickie in močni možje — 17.10 Ida in Ob — 17.40 Za družino: Jadrali bi morali znati — 17.55 Tutu, za lahko noč — 18.00 Operni vodič — 18.30 Prizma — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Kraj dejanja: Osem let pozneje — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 29. aprila: 18.00 Teletest (63) — 18.25 Tutu, za lahko noč — 18.30 Raji živali: „Dragi lipicanci“ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Dvojica: „Plemstvo uničeno“ — 21.05 Šola za starše — 21.50 Šport — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 30. aprila: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Tutu, za lahko noč — 18.30 Rožnordeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Srečanje s Pavlom Hörbigerjem: K njegovi 80-letnici — 21.35 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.40 Tvoj čas se je iztekel; film Freda Zinnemanna o zadnjem vojnem pohodu španskega revolucionarja, po romanu Emerica Pressburgerja.

SREDA, 1. maja: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Nova igra — 17.10 Za otroke od 7. leta dalje: Imenoval jo je Ida — 17.55 Tutu, za lahko noč — 18.00 Tat časa, humor brez besede — 18.30 Poročilo plus-minus — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Poj z nami! Prenos iz tirolskega deželnega studia — 20.45 80-letnica slavnega igralca Pavla Hörbigerja: Otroški zdravnik dr. Engel, film srca iz leta 1936 — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.20 Mednarodna nogometna tekma med Zvezno republiko Nemčijo in Švedsko, prenos iz Hamburga.

CETRTEK, 2. maja: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Prodajalec; od 7. šolske stopnje — 10.30 Obiščemo razstavo: Emil Nolde in ekspresionizem; od 10. šolske stopnje — 11.00 Delo je molitev; od 6. šolske stopnje — 11.30 Prva pomoč (10): rešilni prijemi; od 8. šolske stopnje — 12.00 Revolucija 1948; od 11. šolske stopnje — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Riba za četvorico; slika umora Wolfganga Kohlhaseja in Rite Zimmer — 21.50 Aktualnosti iz filmskega sveta — 22.40 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 3. maja: 10.00 Televizija v šoli: Deset zapovedi VII. Seksualnost in ljubezen; od 7. šolske stopnje — 10.30 Donava in Avstrija; od 5. šolske stopnje — 11.00 Program za delavce: Otroški zdravnik dr. Engel — 18.00 Zeleni svet. Novo iz kmetijstva; aktualni pregled — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico: Mož leta — 18.55 Oddaja zbornice za delavce in nastavlence — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Onedinova linija:

Skrivnostni potnik — 21.10 Politična dokumentacija — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.15 Čas Broadwaya, film-musical.

SOBOTA, 4. maja: 16.25 Za otroke od 5. leta naprej: Hišica — 16.50 Poklic aktualno — 17.55 Mnenja sem — 18.20 Gospodarstvo od blizu — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer v soboto reče Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Anneliese Rothenberger se predstavi — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Štej do tri in moli, film iz življenja na Divjem zahodu.

2. PROGRAM

NEDELJA, 28. aprila: 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 Zadnji dnevi človeštva — 21.45 Vprašanja kristjana — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 29. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Telovadni pouk na univerzi — 19.00 Prva pomoč: Srčni infarkt: Kaj je storiti? — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Poklic — aktualno: Zidar — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Bojevitost življenje. Ruth Mayenburg. Iz vrste „Priče našega časa“ — 21.15 Enaindvajset; kviz za vse, ki mnogo znajo — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Orientacija — 22.45 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 30. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Donava v Avstriji — 18.50 H. A. Traberjevi filmi: Rastline, ki žro meso — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Revija Reinharda Meyera: Festival nove pesmi — 21.35 Pogovor. Dr. Günther Nennung govori s Friedrichom Dürrenmattom — 22.25 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 22.45 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 1. maja: 17.40 Južno od reke Pangani; pustolovski film o čudežnem zdravniku in tihotapcev diamantov v Afriki — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Izdajalsko srce — 20.15 Evropska dediščina: Praznik ali odkritje svobode (dopisnos ORF Paris) — 20.45 Scene iz originalnih tekstov Heinricha Heineja — 21.55 Čas v sliki.

CETRTEK, 2. maja: 18.30 Iz šolske televizije: Deset zapovedi VI.: Spoštovanje življenja — 19.00 Stik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Nenavadna življenjska zgodba barona von Trencka: „Kralj in kadet“ — 21.40 Avstrija v sliki — 22.00 Čas v sliki in kultura — 22.30 Šport.

PETEK, 3. maja: 18.30 O vzrokih mladinske kriminalnosti — 19.15 Učne tehnike za odrasle — npr. upravna organizacija — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 „Puške“; film iz Brazilije — 22.05 Avstrija v sliki — 22.25 Čas v sliki in kultura.

Ljubljana

NEDELJA, 28. 4.: 9.30 L. N. Tolstoj: Vojna in mir — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.05 Poročila — 18.10 Živeti svobodno — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.20 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.25 3-2-1 — 20.35 25 let veselga večera — 22.05 Športni pregled — 22.40 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 29. 4.: 8.10 TV v šoli — 9.00 Angleščina — 9.15 Nemščina — 9.30 TV v šoli — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — 15.15 Nemščina — 15.30 TV v šoli — ponovitev — 16.45 Madžarski TVD — 17.45 Koko, Moko in vrbček Skoko — 18.05 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Na Daljnem severu: Preplah med trstjem — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Kaj hočemo — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Sofokles: Antigona — 21.50 Kulturne diagonale — 22.20 TV dnevnik.

TOREK, 30. 4.: 8.10, 9.35 in 10.05 TV v šoli — 14.10 in 15.35 TV v šoli — ponovitev — 16.25 Kapljica vode — 16.55 Risanke — 17.10 Obzornik — 17.25 Košarka Jugoslavija: Argentina —

20.00 TV dnevnik — 20.25 Propagandna reportaža — 20.30 3-2-1 20.40 Pogovor — 21.30 W. S. Reymont: Kmetje — 22.20 TV dnevnik.

SREDA, 1. 5.: 9.15 S pesmijo v praznik — 9.45 Ljubezen — 10.15 Pesem, ki bodri duha in vne — 10.40 Risanke — 11.00 Naj živi pesem — 12.30 Poročila — 15.25 Madžarski TVD — 16.05 Mednarodna delavska pesem — 16.55 Beli kamen — 17.25 Zabavata vas J. Tati in P. Etaix — 18.10 Poročila — 18.15 Košarka jugoslovanskega moštva: moštvo B — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Ogenj — 20.50 Retrospektiva jugoslovanskega filma: Veselica — 22.25 TV dnevnik.

CETRTEK, 2. 5.: 8.50 Braun-Fitchna: Indijanci v mali vasi — 10.15 Koncert vojaškega orkestra — 11.00 Parada pod cirkuško kupolo — 12.20 Poročila — 15.35 Sporočilo velike puntarije — 16.20 Poročila — 16.25 Nogomet Velež: Bor — 18.15 Košarka Jugoslavija: SZ — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 V.

Zupan: Vest in pločevina — kazenski zakonik — 21.10 Naši heroji — 21.40 Likovni nočno: Jan — ko Dolenc — 21.55 TV dnevnik.

PETEK, 3. 5.: 8.10 TV v šoli — 10.50 Angleščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TVD — 17.40 Veseli tobogan — 18.05 Obzornik — 18.20 Na srebrnih smučinah — 18.50 Mozaik — 18.55 Naš vsakdanji kruh — 19.25 TV kažipot — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 Stirje jezdec apokalipse — 23.10 TV dnevnik.

SOBOTA, 4. 5.: 9.30, 10.35 in 12.00 TV v šoli — 14.45 London: Nogomet Liverpool: Newcastle United — 17.30 Narodna glasba — 17.55 Obzornik — 18.10 Simfonija gozda — 19.10 Mozaik — 19.15 Gledališče v hiši — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.20 Tedenski notranjopolitični komentar — 20.25 3-2-1 — 20.30 Beograjska pomlad — 21.40 Barvna propagandna oddaja — 21.45 TV dnevnik — 22.00 Cannon.

SAK - Guttaring 2:1 (2:0)

V 5. kolu spomladanskega prvenstva 2. D razreda je bil nasprotnik Slovenskega atletskega kluba moštvo iz Guttaringa. Ker nasprotnik ni slab, smo pričakovali lep nogomet.

Po začetni nervozni je prevzel SAK režijo na igrišču. Sledil je napad za napadom na nasprotnikova vrata. Krasnih potez in dobrih strellov ni primanjkovalo. Lahko rečemo, da je Slovenski atletski klub igral izvrsten nogomet. Samo v realizaciji šans napadalci niso imeli prave sreče. Po 20 minutah si je dal nasprotnik avtogol. Nekaj trenutkov pozneje je Folti Waldhauser drugič premagal nasprotnikovega vratarja. To pa je bil hkrati rezultat prvega polčasa.

V drugem polčasu pa se je videla stara bolezen SAK. Moštvo je začelo podcenjevati nasprotnika in tako je sledila napaka za napako. Majhna nepazljivost naše obrambe in že je premagal Guttaring vratarja SAK. Tik pred koncem pa je Ferra zastrelil še enajstmetrovko. Tako se je končala igra.

Igrali so: Hočevnar, Lipusch, Hribar, Lam-

pichler, Wošic; Peter Waldhauser, Nežmah, Janez Pandel; Hanzl Wieser, Ferra, Folti Waldhauser.

Prihodnja tekma pa bo v nedeljo, 28. 4., ob 16. uri v Launsdorfu. Zopet računajo igralci SAK na močno podporo pristašev v tej zelo važni tekmi.

V Launsdorf bo peljal avtobus. Zbirališče je v Dijaškem domu 2 uri pred tekmo.

1 Wölfnitz	18	15	3	0	53:13	33
2 SAK	18	14	4	0	75:18	32
3 Lausdorf	18	11	4	3	53:24	26
4 Glanegg	18	10	1	7	51:31	21
5 Hörzendorf	18	9	2	7	41:38	20
6 Steuerberg	18	8	3	7	38:33	19
7 Guttaring	18	9	1	8	34:39	19
8 Maria Saal	18	9	0	9	42:40	18
9 Weitensfeld	18	8	2	8	37:40	18
10 Zweikirchen	18	8	1	9	30:35	17
11 Zweinitz	18	3	4	11	15:39	10
12 Sörg	18	4	2	12	26:28	10
13 Kraig	18	1	5	12	15:47	7
14 HSV	18	1	2	15	7:69	6

Interni nogometni turnir v Selah

Čim bolj se bliža začetek novega prvenstva v jeseni, tem bolj aktivni postajajo selški nogometaši. Pričeli so trenirati kar dvakrat tedensko — to pod vodstvom Güntherja Jasbinschka, ki je bil dolga leta vratar v Borovljah. Njegov trening je zgrajen na prijateljski podlagi in je kljub temu zelo zahteven.

V razmeroma dobri kondiciji so se na velikonočni ponedeljek pomerili Selani kar v štirih moštvih med seboj. Nadali so si izmišljena imena, ki so trenutno v nogometu

aktualna in so se borili z veliko vneto vsak proti vsakemu.

Končni rezultat je izgledal takole:

Zmagalo je moštvo „INTER-Sosedje“ (Užnikov in Jugovi fantje) pred moštvi „ATLETICO-Šajda“, „AJAX-Cerkev“ ter „TORPEDO-Freibach“.

Ta turnir je očitno nakazal visoko zmogljivost in številčnost Selanov. Brez skrbi lahko gledamo v bodočnost. Brez nadaljnega lahko prijavimo v jeseni dve moštvi (prvo in rezervno) k prvenstvu. F. M.

Problemi vodne poti med Jadranom in Donavo

TRST. — Nedavno je bilo v Ljubljani mednarodno posvetovanje v vprašanih vodne poti med Jadranom in Donavo. Udeležili so se ga tehniki in izvedenci, gospodarstveniki, predstavniki javne uprave Furlanije-Juljske krajine in Venedeta, slovenske republike Slovenije in Trevisa (Tržiča).

V Ljubljani so razpravljali zlasti o nekaterih optimalnih rešitvah, v prvi vrsti o vodni poti, ki bi se začela pri Tržiču in bi preko Soče in Save dosegla Donavo. Beneška vodna pot pa bi ta sistem povezovala s Padom. Te nove cestne zveze bi potemtakem zajele ne samo našo deželo, temveč tudi ves severnoitalijanski vodnoprometni sistem.

Prisotnost številnih italijanskih izvedencev pričča, da vprašanje omenjene vodne poti začenja zavzemati tehnično-gospodarski obseg neovrgljive teže. Severni Jadran in padska nižina morata pač začeti misliti na revolucijo vodnih prometnih poti, ki je zajela severno in srednjo Evropo in ki bo v letih 1980—82 že lahko računala na nekaj velikih sistemov, kot na primer na Ren-Mein-Donava in Odra-Donava.

V Ljubljani so vsi poudarili, da se mora tudi

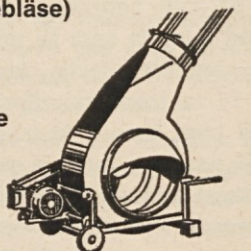
Jadran soočiti s tem vprašanjem, se pravi z rečno potjo, ki bi povezovala področje od Reke do Benetk s sistemom Mein-Donava. Evropa, ki se naslanja na padsko nižino in na severni Jadran se ne sme izločiti iz alpskega sistema in mora težiti za tem, da odpravi gorske pregrade in se poveže preko Donave s Črnim morjem in preko Rena s Severnim morjem.

Vprašanje te vodne zveze je treba seveda moč triti pod različni vidiki. Jugoslovanski predstavniki so namreč opozorili tudi na drugo varianto, ki se nikakor ne bje s prvo. Gre za sistem prekopov in rek med Reko-Kolpo-Savo in Donavo. Jasno pa je, da je sistem Tržič-Soča-Sava-Donava za Italijo idealna rešitev, ker bi predstavljal logično povezavo sistema Pad-beneška obalna pot — Tržič.

Pihalnike (Heugebläse) od S 3.300.—

in druge poljedelske stroje

vam dostavlja na dom

Jožef Pernè

KLANČE 39
9132 Galicija — Gallizien

Naš tednik

izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi